

IZVJEŠĆE O RADU ZA 2025.

Zagreb, ožujak 2026.

50♀

50♂

SAŽETAK

PRAVOBRANITELJ|ICA
ZA RAVNOPRAVNOST SPOLOVA

REPUBLIKA
HRVATSKA

**REPUBLIKA HRVATSKA
PRAVOBRANITELJICA
ZA RAVNOPRAVNOST SPOLOVA**

Ev. broj: PRS 12-02/26-09

Ur. broj: 08-26-01

Zagreb, 31. ožujka 2026.

**HRVATSKI SABOR
Predsjednik, g. Gordan Jandroković
Ilica 256B, 10000 Zagreb**

Predmet: Izvješće o radu Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova za 2025. godinu

Poštovani predsjedniče Hrvatskog sabora, gospodine Jandrokoviću,

Sukladno obvezi iz čl. 22. st. 1. Zakona o ravnopravnosti spolova dostavljam Hrvatskom saboru *Izvješće o radu Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova za 2025. godinu* i zapis istog na USB memorijskom uređaju zajedno sa njegovim *Sažetkom*.

Uz naprijed navedeno godišnje Izvješće o radu, dostavljam Vam i Izjavu o fiskalnoj odgovornosti za 2025. godinu - Priloge 1.a i 2.a (sukladno obvezi iz čl. 35. st. 3. Zakona o fiskalnoj odgovornosti, Narodne novine, broj 111/18 i 83/23) i Godišnji izvještaj o izvršenju financijskog plana za 2025. godinu (sukladno obvezi iz čl. 86. st. 6. Zakona o proračunu, Narodne novine, broj 144/21. i obvezi iz čl. 52. st. 10. Pravilnika o polugodišnjem i godišnjem izvještaju o izvršenju proračuna i financijskog plana, Narodne novine, broj 85/23.)

S poštovanjem,

**PRAVOBRANITELJICA ZA
RAVNOPRAVNOST SPOLOVA**

Višnja Ljubičić, dipl.iur.

Privitak:

- navedeno

Dostaviti:

- naslovu

- arhivi

Preobraženska 4/I
10 000 Zagreb
Hrvatska

tel: ++385 (0)1 48 48 100
++385 (0)1 48 28 033

Fax: ++385 (0)1 48 44 600
e-mail: ravnopravnost@prs.hr
www.prs.hr

Sadržaj

UVODNA RIJEČ PRAVOBRANITELJICE	1
I. POKAZATELJI O RADU PRAVOBRANITELJICE U 2025. GODINI.....	3
1 ZAŠTITA GRAĐANA/KI OD DISKRIMINACIJE U PODRUČJU RAVNOPRAVNOSTI SPOLOVA - ANALIZA PRITUŽBI	3
2 PROMICANJE RAVNOPRAVNOSTI SPOLOVA - ANALIZA AKTIVNOSTI	4
3 PROŠIRENJE NADLEŽNOSTI PRAVOBRANITELJICE TEMELJEM NOVOG EU ZAKONODAVSTVA.....	5
II. EU PROJEKTI I DRUGI MEĐUNARODNI I NACIONALNI PROJEKTI	8
1.1. EU-projekt „Podizanje svijesti o rodno uvjetovanom kibernetičkom nasilju nad djevojčicama i ženama te stvaranje sigurnijeg <i>online</i> okruženja (bE-SAFE)“	8
1.2. EU-projekt „TEAMWORK#2: COMBAT SEXUAL HARASSMENT IN THE WORKPLACE VOL_2“	8
III. ANALIZA PO PODRUČJIMA	9
1 ZAPOŠLJAVANJE I RAD	9
1.1. Zaposlenost i radna aktivnost	9
1.2. Rodno uvjetovana segregacija tržišta rada	9
1.3. Jaz u plaćama i mirovinama	10
1.4. Samozapošljavanje i poduzetništvo žena	11
1.5. Spolno uznemiravanje.....	11
1.6. Rodiljne i roditeljske potpore	11
1.7. Demografska politika	12
2 RODNO UTEMELJENO NASILJE.....	12
2.1. Nasilje u obitelji.....	12
2.1.1. Prekršajna djela nasilja u obitelji.....	12
2.1.2. Kaznena djela nasilja u obitelji/među bliskim osobama	13
2.1.3. Femicid	13
2.1.4. Trendovi.....	14
2.1.5. Psihosocijalni tretman počinitelja nasilničkih djela	14
2.1.6. Postupanje policije, pravosuđa i drugih nadležnih tijela prema žrtvama nasilja u obitelji, te primjeri dobre prakse.....	14
2.1.7. Postupanje Hrvatskog zavoda za socijalni rad prema žrtvama nasilja u obitelji	15
2.1.8. Provedba Nacionalne strategije zaštite od nasilja u obitelji	15
2.2. Silovanje	15
3 RODITELJSKA SKRB	16
4 LGBTIQ OSOBE	16
4.1. Diskriminacija temeljem spolne orijentacije	16
4.2. Diskriminacija temeljem rodnog identiteta	17
5 OBRAZOVANJE	18
6 MEDIJI	18

7 POLITIČKA PARTICIPACIJA	19
8 RIZICI VIŠESTRUKI DISKRIMINACIJE	19
8.1. Žene u ruralnim područjima	19
8.2. Žene s invaliditetom.....	20
8.3. Pripadnice nacionalnih manjina.....	20
8.4. Žene u riziku od siromaštva	20
8.5. Prostitucija.....	20
8.6. Žrtve trgovanja ljudima	21
8.7. Žene ovisnice	21
9 REPRODUKTIVNO ZDRAVLJE.....	21
10 SPORT.....	22
11 RAVNOPRAVNOST SPOLOVA I TRAŽITELJI/CE MEĐUNARODNE I PRIVREMENE ZAŠTITE.....	22
12 PROVEDBA NACIONALNOG AKCIJSKOG PLANA PROVEDBE REZOLUCIJE VIJEĆA SIGURNOSTI UN-A 1325 (2000) – O ŽENAMA, MIRU I SIGURNOSTI I SRODNIH REZOLUCIJA	23
13 MEHANIZMI ZA PROVEDBU ZAKONA O RAVNOPRAVNOSTI SPOLOVA	23
14 ZAKONI I PROPISI – INICIJATIVE PRAVOBRANITELJICE	24
IV. FINACIJSKO POSLOVANJE	25
V. ZAKLJUČNO RAZMATRANJE	25

POPIS KRATICA

Kratika	Naziv
DŠJU	Državna škola za javnu upravu
DZS	Državni zavod za statistiku
EIGE	Europski institut za ravnopravnost spolova
EQUINET	Europska mreža tijela za jednakost
EU	Europska unija
Femicid Watch	Promatračko tijelo za sveobuhvatno nadgledanje, prikupljanje podataka, analizu slučajeva ubojstava žena i izvještavanje – „Femicid Watch“
FRA	Agencija EU za temeljna prava
HANFA	Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga
HZSR	Hrvatski zavod za socijalni rad
HZZ	Hrvatski zavod za zapošljavanje
JLP(R)S	Jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave
MKB	Međunarodna klasifikacija bolesti
MDU	Ministarstvo demografije i useljništva
MPUDT	Ministarstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije
MROSP	Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike
MUP	Ministarstvo unutarnjih poslova
MVEP	Ministarstvo vanjskih i europskih poslova
MZOM	Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih
NZV	Nacionalno zdravstveno vijeće
OS RH	Oružane snage Republike Hrvatske
Pravobraniteljica	Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova
RH	Republika Hrvatska
UN	Ujedinjeni narodi
URS	Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske
UFEU	Ugovor o funkcioniranju Europske unije
ZPJRM	Zakon o prekršajima protiv javnog reda i mira
ZRS	Zakon o ravnopravnosti spolova

UVODNA RIJEČ PRAVOBRANITELJICE

Pred vama je Godišnje izvješće o radu Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova za 2025. godinu, koje pruža cjelovit pregled aktivnosti i djelovanja institucije tijekom izvještajnog razdoblja. Izvješće obuhvaća područja iz nadležnosti Pravobraniteljice sukladno Zakonu o ravnopravnosti spolova te drugim zakonima i propisima kojima se zabranjuje diskriminacija i štiti načelo ravnopravnosti spolova.

Uz pregled godišnjeg rada, dokument ujedno predstavlja analizu stanja rodne ravnopravnosti u Republici Hrvatskoj u prošloj godini, obuhvaćajući ključna područja iz nadležnosti institucije, relevantne aktere i čimbenike koji utječu na navedeno stanje. Također prepoznaje trendove i izazove vezane uz diskriminaciju na temelju spola, bračnog i obiteljskog statusa, trudnoće i materinstva, spolne orijentacije i rodnog identiteta, kao i na rizike od višestruke diskriminacije u područjima rada i zapošljavanja, socijalne sigurnosti, rodno utemeljenog nasilja, obitelji i roditeljske skrbi, obrazovanja, medija, političke participacije, reproduktivnog zdravlja i sporta.

Kao relevantan izvor informacija i statističkih pokazatelja, identificira područja u kojima je potreban dodatni angažman te ukazuje na nužne mjere i oblike djelovanja za unaprjeđenje postojećih prilika. Unatoč pozitivnim pomacima zabilježenim u 2025., pred nama su i dalje brojni izazovi. Tako je u izvještajnom razdoblju, nažalost, dominirala problematika **femicida i drugih oblika rodno utemeljenog nasilja. Uz jednako visok broj ubijenih žena kao i u 2024., broj djela počinjenih od strane intimnih partnera se više nego udvostručio.** Također, zabilježen je i porast drugih oblika rodno utemeljenog nasilja: silovanja, spolnog uznemiravanja i nametljivog ponašanja. S obzirom da je riječ o prvoj godini u kojoj je kazneni zakon izmijenjen upravo kako bi se postrožile kazne za djela počinjena na teret žena, zabrinjavajući pokazatelji upućuju na važnost sustava prevencije i zaštite žrtava te nužnost edukacije o rodno utemeljenom nasilju na svim razinama, na što Pravobraniteljica kontinuirano ukazuje u svojim izvješćima.

U predmetnom razdoblju održani su lokalni izbori u okviru kojih su zabilježeni različiti oblici rodno utemeljenog diskriminatornog govora, objektivizacije žena u medijima te njihove neravnopravne zastupljenosti u javnoj političkoj komunikaciji. Pritom se očekivano iznova aktualiziralo pitanje

neravnomjerne odnosno nedovoljne zastupljenosti žena na izbornim listama, što je zahtijevalo pojačano praćenje i postupanje te završnu analizu Pravobraniteljice.

Područje rada i zapošljavanja obilježeno je uvođenjem zakonske obveze uspostavljanja uravnotežene zastupljenosti žena i muškaraca u nadzornim i upravljačkim tijelima trgovačkih društava čijim dionicama se trguje na uređenom tržištu, a institucija je dobila ulogu tijela nadležnog za promicanje, analizu, praćenje i podupiranje rodne ravnoteže u navedenim odborima.

Što se tiče medijskog prostora, nastavila je ukazivati na važnost odgovornog i etičkog medijskog izvještavanja, posebice o rodno utemeljenom nasilju i LGBTIQ temama. U izvještajnom razdoblju zamjetno je kako se *online* okruženje i nove tehnologije sve češće koriste za stigmatizaciju, omalovažavanje, povredu dostojanstva i privatnosti, ali i govor mržnje, osobito prema ranjivim skupinama.

Rad Pravobraniteljice u području prevencije i zagovaranja učinkovitog suzbijanja rodno utemeljenog nasilja u digitalnom prostoru nastavilo se provođenjem EU projekta *bE-SAFE - Podizanje svijesti o rodno uvjetovanom kibernetičkom nasilju te stvaranje sigurnijeg online okruženja za žene i djevojčice*, u suradnji s partnerskim institucijama iz Hrvatske, Španjolske i Portugala.

U suvremenom demokratskom društvu uloga Pravobraniteljice iznimno je važna jer pridonosi jačanju pravne sigurnosti, transparentnosti i povjerenja u državne institucije. Ovo Izvješće prikazuje ulogu, ovlasti i značaj institucije u zaštiti prava pojedinaca i promicanju ravnopravnosti spolova, kao i njezino dosljedno praćenje rada nadležnih tijela, zahtijevanje poštivanja zakona i međunarodnih standarda, ukazivanje na diskriminatorne prakse te, u okviru ovlasti, biti pomoć žrtvama diskriminacije u ostvarivanju prava.

Višnja Ljubičić, dipl. iur.

pravobraniteljica za ravnopravnost spolova

U Zagrebu, 31. ožujka 2026.

I. POKAZATELJI O RADU PRAVOBRANITELJICE U 2025. GODINI

Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova (dalje: Pravobraniteljica) je neovisno tijelo za suzbijanje diskriminacije u području ravnopravnosti spolova i jedan od ključnih mehanizama za osiguranje provedbe Zakona o ravnopravnosti spolova (dalje: ZRS). Prikazani pokazatelji o radu Pravobraniteljice sukladni su s odredbama ZRS-a koje zaštitu građana/ki temelje na jednoj od najviših vrednota ustavnog poretka i jednom od temelja za tumačenje Ustava - na ravnopravnosti spolova.

Tijekom 2025. radilo se na ukupno **2.264** predmeta od kojih **622 se odnosilo na** pritužbe građana/ki iz 2025. godine, a većina ostalih na praćenja primjene **ZRS-a**, na suradnju na međunarodnoj, nacionalnoj i lokalnoj razini s dionicima zakonodavne i izvršne vlasti, predstavnicima/ama drugih institucija i organizacija uključujući organizacije civilnog društva.

1

ZAŠTITA GRAĐANA/KI OD DISKRIMINACIJE U PODRUČJU RAVNOPRAVNOSTI SPOLOVA - ANALIZA PRITUŽBI

622 predmeta se odnosilo na traženje građana/ki na zaštitu od diskriminacije iz područja ravnopravnosti spolova od kojih se, kao i ranijih godina, razvrstano po spolu većina razmatranih slučajeva odnosila na žene - **74,1%**. Razvrstano po oblicima diskriminacije većina slučajeva se odnosila na **izravnu diskriminaciju - 98,7%**, dok je razvrstano po osnovama diskriminacije traženje zaštite temeljem **spola bilo u 83%** slučajeva, temeljem spolne orijentacije - 4,7%, obiteljskog statusa - 3,9%, rodnog identiteta i izražavanja - 3,4%, bračnog statusa - 1,6%, te svih ostalih osnova po Zakonu o suzbijanju diskriminacije 2,2%, a bez osnove - 1,2%.

Prema području diskriminacije analiza pokazuje da najveći udio – 44,4% čine pritužbe koje se odnose na područje socijalne sigurnosti, uključujući i područje socijalne skrbi, mirovinskog i zdravstvenog osiguranja te rada i radnih uvjeta.

Od 622 analizirana slučaja u 147 (23,6%) slučajeva Pravobraniteljica je pružala zaštitu građanima/kama koji/e su bili/e izloženi/e fizičkom, psihičkom i drugim oblicima nasilja u obitelji i/ili partnerskim vezama, kao i nasilju u javnom prostoru, od kojih su u 86,4% slučajeva zaštitu tražile žene, u 13,6% slučajeva muškarci.

Do kraja izvještajne godine riješeno je 520 (83,6%) predmeta/pritužbi građana/ki te je diskriminacija utvrđena u **138 slučaja (22,2%)**. Provodeći ispitni postupak u slučajevima sumnje na diskriminaciju Pravobraniteljica je primala očitovanja uglavnom unutar traženih rokova, a ishod postupka, između ostalog, bio je davanje: **132 upozorenja, 140 preporuka, 69 prijedloga**, nadležnom državnom odvjetništvu prijavila je sumnju na počinjenje **kaznenog djela u 18 slučaja**, na **prekršaj u 9 slučaja**, dok je za nezavršena 102 slučaja iz 2025. (16,4%) ishod bio nepoznat do kraja izvještajnog razdoblja.

PROMICANJE RAVNOPRAVNOSTI SPOLOVA - ANALIZA AKTIVNOSTI

Pravobraniteljica, osim što prati provedbu ZRS-a i svih drugih propisa koji se tiču ravnopravnosti spolova, promiče ravnopravnost spolova u svrhu podizanja svijesti šire javnosti o ravnopravnosti muškaraca i žena kao jednoj od temeljnih vrijednosti i uvjeta za brži ekonomski razvoj i socijalni prosperitet društva čemu je, ukupno gledano, bio posvećen velik dio rada Pravobraniteljice tijekom godine. Analiza se odnosi na **1.584** predmeta u 2025. od čega:

I. 829 ili 52,3% predmeta otvorenih temeljem upita institucija, organizacija ili pravnih i fizičkih osoba iz zemlje i inozemstva;

II. 755 ili 47,7% predmeta otvorenih na **inicijativu Pravobraniteljice** radi praćenja provedbe ZRS-a.

Između ostalog, počela je postupati u okviru nove nadležnosti utvrđene Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o trgovačkim društvima (NN 136/24), koji je stupio na snagu **5. prosinca 2024. godine**.

1. Pravobraniteljica je, u prethodno navedenih **1.584** predmeta, dala **154 upozorenja, 840 preporuka i 891 prijedlog** (političkim strankama povodom održavanja lokalnih izbora, županijama, gradovima i općinama povodom proračunske inicijative, povjerenstvima za ravnopravnost spolova vezano za edukacije u okviru provedbe EU-projekta „TEAMWORK#“).

2. Na aplikaciji *e-Savjetovanje* dala je 49 mišljenja i/ili prijedloga.

3. Članica je **6 radnih tijela**, od kojih trajno predsjedava „Promatračkim tijelom za sveobuhvatno nadgledanje, prikupljane podataka, analizu slučajeva ubojstava žena i izvještavanje - *Femicid Watch*“ (2017.) i **5 radnih skupina/povjerenstava**.

4. Na regionalnoj i međunarodnoj razini članica je 2 tijela s kojima je redovno surađivala: (1) Radno tijelo za jednakost jugoistočne Europe, sudjelovala u njegovom osnivanju 2016., (2) Europska mreža tijela za jednakost (EQUINET) u kojoj sudjeluje u 5 radnih skupina.

5. Provodila je 5 memoranduma/sporazuma o suradnji potpisana sa: Policijskom akademijom Ministarstva unutarnjih poslova (2012.); Pučkom pravobraniteljicom, Pravobraniteljicom za djecu i Pravobraniteljem za osobe s invaliditetom (2013.); Ministarstvom obrane Republike Hrvatske (2017.), Pravnim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu (2022.) i BPW Prvim hrvatskim klubom Pula (2025.).

6. Provodila je aktivnosti kao nositeljica i/ili partnerska institucija u **3 projekta** financiranih sredstvima Europske unije i/ili iz drugih međunarodnih izvora financiranja i **2** financirana sredstvima Grada Zagreba, od kojih se ističe međunarodni projekt započet 16.1.2023. naziva „Podizanje svijesti o rodno uvjetovanom kibernetičkom nasilju nad djevojčicama i ženama te stvaranje sigurnijeg online okruženja

- CERV-2022-DAPHNE-101096462-bE-SAFE” kojem je nositeljica te koji provodi u partnerstvu s 3 organizacije iz Hrvatske, 2 iz Portugala i 1 iz Španjolske, vrijednog 2.194.983,02 eura¹;

U suradnji s **3 ministarstva**² i **DŠJU** nastavila je samostalno održavanje **edukacija** sukladno ciklusima započelih ranijih godina, a primarno namijenjenih državnim službenicima/ama koji rade na poslovima vezanim za antidiskriminaciju i ravnopravnost spolova, dok je u suradnji s predstavnicima/ama drugih institucija i organizacija civilnog društva sudjelovala je na **38** događanja na kojima je samostalno izlagala u zemlji, i na **22** događanja izvan zemlje.

Nastavila je aktivno surađivati s tijelima državne uprave i tijelima JLP(R)S, s institucionalnim mehanizmima za osiguranje provedbe ZRS-a na nacionalnoj i lokalnoj razini, redovno se odazivala i aktivno sudjelovala na sjednicama radnih tijela Hrvatskog sabora (Odbora za ravnopravnost spolova i Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina). Posjetila je **10 županija** i **Grad Zagreb** gdje se, u susretima s predstavnicima/ama lokalne i regionalne samouprave, direktno informirala u problematici ravnopravnosti spolova na lokalnoj razini.

3

PROŠIRENJE NADLEŽNOSTI PRAVOBRANITELJICE TEMELJEM NOVOG EU ZAKONODAVSTVA

A) Direktiva o poboljšanju rodne ravnoteže u trgovačkim društvima

Novelom Zakona o trgovačkim društvima³ u hrvatsko zakonodavstvo se transponira *EU Direktiva 2022/2381 o poboljšanju rodne ravnoteže među direktorima uvrštenih trgovačkih društava i o povezanim mjerama*⁴ (Direktiva 2022/2381). Temeljem čl.272.v Zakona o trgovačkim društvima, *Pravobraniteljica je preuzela ulogu* tijela nadležnog za promicanje, analizu, praćenje i podupiranje rodne ravnoteže u organima društava dionicama kojih se trguje na uređenom tržištu. Temeljem zaprimljenih očitovanja, **Pravobraniteljica je objavila popis od ukupno 8 trgovačkih društava čijim dionicama se trguje na uređenom tržištu, a koja udovoljavaju uvjetima vezanim uz rodnu ravnotežu.**⁵ Trgovačka društva koja nisu ostvarila ravnomjernu zastupljenost spolova bit će u obvezi (od 1.7.2026.) razraditi mjere ostvarenja ravnomjerne zastupljenosti i definirati rok u kojem će to ostvariti.

¹ Ovo je peti po redu projekt financiran sredstvima Eurospke komisije kojeg je Pravobraniteljica nositeljica, do sada je bila nositeljica sljedećih projekata: (1) JUST/2012/PROG/AG/GE/4157 iz 2013., (2) JUST/2014/RGEN/AG/GEND/7796 iz 2016., (3) JUST/2016/RGEN/AG/VAWA/9940 iz 2017. i (4) REC-RGEN-PENS-AG-2017-820696-GPPG iz 2018., temeljem kojih je realizirala na području Hrvatske sredstva Eurospke komisije ukupne vrijednosti od **1.590.966 eur-a**.

² Ministarstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije, Uprava za zatvorski sustav i probaciju, Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Eurospke unije, Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike i Državna škola za javnu upravu (v. na www.prs.hr)

³Narodne novine, br.136/24.

⁴<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX:32022L2381>

⁵ Više informacija o tome sadržano je u poglavlju Zapošljavanje i rad

B) Direktive o standardima za tijela za jednakost

Vijeće Europske unije je (7.5.2024.) **usvojilo dvije direktive** koje imaju za cilj osnaživanje tijela za jednakost u Europskoj uniji, proširenje njihovih mandata, osiguranje dodatnih resursa te jačanje njihove neovisnosti:

- *Direktiva 2024/1500 o standardima za tijela za jednakost u području jednakog postupanja prema ženama i muškarcima te njihovih jednakih mogućnosti u pitanjima zapošljavanja i rada*⁶, koja se temelji na čl.157.st.3. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU) kao pravnoj osnovi;

- *Direktiva 2024/1499 o standardima za tijela za jednakost u području jednakog postupanja prema osobama bez obzira na njihovo rasno ili etničko podrijetlo, jednakog postupanja u području zapošljavanja i rada prema osobama bez obzira na njihovu vjeru ili uvjerenje, invaliditet, dob ili seksualnu orijentaciju, jednakog postupanja prema ženama i muškarcima u pitanjima socijalne sigurnosti te u pristupu i nabavi robe, odnosno pružanju usluga*⁷, koja se temelji na čl.19.st.1. UFEU-a kao pravnoj osnovi.

Prema navedenim standardima države članice moraju osigurati da su tijela za jednakost neovisna i slobodna od vanjskog utjecaja te da imaju ljudske, tehničke i financijske resurse koji su im potrebni za djelotvorno obavljanje svih zadaća i izvršavanje svih njihovih nadležnosti.

Navedene zadaće i nadležnosti pravobraniteljskih institucija kao tijela za jednakost obuhvaćaju pružanje pomoći žrtvama diskriminacije, pružanje mogućnosti alternativnog rješavanja sporova u vidu posredovanja ili mirenja, provođenje istrage radi utvrđivanja je li došlo do kršenja načela jednakog postupanja zajamčenog EU zakonodavstvom, donošenje mišljenja i odluka o postojanju diskriminacije te davanje preporuka, sudjelovanje u postupcima u građanskopravnim i upravnoopravnim stvarima koje se odnose na provedbu načela jednakog postupanja, savjetovanje nadležnih tijela, provođenje neovisnih istraživanja te izvještavanje o radu i stanju u vezi s jednakim postupanjem i diskriminacijom.

Države članice su obvezne donijeti zakone i druge propise koji su potrebni radi usklađivanja s ovim direktivama do 19.6.2026. Tijekom 2025. osnovana je Radna skupina za izradu Nacrta prijedloga zakona o ravnopravnosti spolova u cilju transponiranja direktiva u području ravnopravnosti spolova, čija članica je i Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, ali nakon inicijalnog sastanka i konzultacija oko potrebnih izmjena, Radna skupina je zastala s radom te posljednjih 8 mjeseci nije aktivna.

C) Direktiva o transparentnosti plaća

U tijeku je transponiranje *Direktive (EU) 2023/970 Europskog parlamenta i Vijeća o jačanju primjene načela jednakih plaća muškaraca i žena za jednak rad ili rad jednake vrijednosti putem transparentnosti plaća i mehanizama izvršenja*⁸ (stupila na snagu 6.6.2023.).

Direktiva 2023/970 već u svojim uvodnim odredbama (recital 47) potencira razinu uloge pravobraniteljskih institucija ističući da je uključivanje tijela za jednakost, uz ostale dionike, presudno za djelotvornu primjenu načela jednake plaće. Razvidno je da će transponiranje ovih odredaba

⁶ https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/HTML/?uri=OJ:L_202401500

⁷ <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2024/1499/oj/eng>

⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/HTML/?uri=CELEX:32023L0970>

neminovno predstavljati proširenje mandata Pravobraniteljice na nove oblike postupanja. Direktiva 2023/970 prepoznaje da preuzimanje navedenih ovlasti i dužnosti pretpostavlja i adekvatne kapacitete, te ističe da države članice trebaju **osigurati da se tijelima za jednakost dodijele dostatna financijska sredstva** za djelotvorno i odgovarajuće izvršavanje zadaća u vezi s diskriminacijom u pogledu plaće na temelju spola. Rok za transponiranje Direktive je 7.6.2026.

D) Direktiva 2024/1385 o suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u obitelji

Direktivom 2024/1385 sadržajno se **širi područje praćenja koje ulazi u djelokrug** Pravobraniteljice, kao tijela nadležnog za praćenje provedbe načela ravnopravnosti spolova i suzbijanje diskriminacije po osnovama s područja ravnopravnosti spolova, te se očekuje intenziviranje aktivnosti u kontekstu koordinacije i suradnje iz poglavlja VI. Direktive 2024/1385, osobito u okviru tzv. višeagencijske suradnje. Krajem 2025., MPUDT je započelo s procesom osnivanja radne skupine za prenošenje Direktive 2024/1385, a članica radne skupine je i Pravobraniteljica.

E) Akt o umjetnoj inteligenciji

Republika Hrvatska je među **nadležna tijela koja nadziru ili izvršavaju poštovanje obveza** na temelju prava EU o zaštiti temeljnih prava, uključujući pravo na nediskriminaciju, u pogledu korištenja visokorizičnih UI sustava, odredila i Pravobraniteljicu za ravnopravnost spolova.⁹ S obzirom na okolnost da u kolovozu 2026., započinje primjena većine odredaba Akta o umjetnoj inteligenciji, važno je ukazati na zabrinjavajuće stručne procjene o učincima uvođenja umjetne inteligencije i automatizacije u poslovne procese koji, po svemu sudeći, neće biti rodno neutralni.

4. ZAKLJUČNO RAZMATRANJE

Pravobraniteljica je postupajući po pritužbama i osobnoj inicijativi, kao i uvijek do sada, djelovala na svim razinama državne uprave i na području svih jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, uključujući i druge pravne i fizičke osobe te medije. Nakon provedenih pojedinačnih ispitnih postupaka temeljenih na pružanju zaštite građanima/kama od diskriminacije po njihovim prijavama i prateći učinkovitu provedbu ZRS-a i drugih propisa vezanih uz ravnopravnost spolova, a sve s ciljem promicanja ravnopravnosti spolova, **ukupno je uputila 980 pisanih preporuka, 960 prijedloga i 286 upozorenja.**

Tijekom 2025., Pravobraniteljica je javno **istupala i upozoravala na pojave diskriminacije** pozivom na zaštitu građana/ki od diskriminacije koju je svakodnevno pružala. Javno je progovarala o negativnim trendovima na području ravnopravnosti spolova putem **29 javnih priopćenja**¹⁰ i redovno se odazivala na novinarske upite kojih je bilo više od 100 sa svih razina. Promicala je ravnopravnost spolova na lokalnoj, nacionalnoj, ali i na regionalnoj razini koja s velikom pažnjom i uvažavanjem prati hrvatska postignuća na ovom području. Vidljivosti rada Pravobraniteljice doprinijelo je i održavanje **6 web stranica**.¹¹

⁹ Ostala nadležna tijela su Pučka pravobraniteljica, Pravobraniteljica za djecu, Pravobranitelj za osobe s invaliditetom, Agencija za zaštitu osobnih podataka, Državno izborno povjerenstvo i Agencija za elektroničke medije.

¹⁰ www.prs.hr, Vijesti

¹¹ <http://www.prs.hr>, <https://be-safe.prs.hr/cms>, <https://gppg.prs.hr/>, <http://vawa.prs.hr>, <http://rec.prs.hr>, <http://staklenilabirint.prs.hr>

II. EU PROJEKTI I DRUGI MEĐUNARODNI I NACIONALNI PROJEKTI

1.1. EU-projekt „Podizanje svijesti o rodno uvjetovanom kibernetičkom nasilju nad djevojčicama i ženama te stvaranje sigurnijeg *online* okruženja (bE-SAFE)“

Pravobraniteljica je kao nositeljica EU projekta „Podizanje svijesti o rodno uvjetovanom kibernetičkom nasilju nad djevojčicama i ženama te stvaranje sigurnijeg *online* okruženja - CERV-2022-DAPHNE-101096462-bE-SAFE”¹² nastavila provoditi planirane aktivnosti u partnerstvu s 3 organizacije iz Hrvatske, 2 iz Portugala i 1 iz Španjolske¹³ te uz potporu MUP-a i MZOM-a. Provodile su se sljedeće ključne aktivnosti:

a) Istraživanje: finalizirana je obrada podataka i izrada završnih izvještaja sveobuhvatnog društvenog istraživanja o rodno utemeljenom kibernetičkom nasilju. Anketno istraživanje na uzorku od 4.500 djece, njihovih roditelja i mladih do 27 godina u Hrvatskoj, Portugalu i Španjolskoj rezultiralo je izradom 3 kvantitativna izvješća. Također, dovršena je i obrada podataka iz fokus grupa provedenih s učenicima/ama i stručnim osobljem u sve 3 partnerske zemlje, temeljem čega je izrađen i objedinjeni kvalitativni izvještaj.

b) Edukacije: primjena *bE-SAFE* edukativnog programa u Hrvatskoj uspješno je provedena u ukupno 22 srednje škole na nacionalnoj razini, čime je obuhvaćeno 533 učenika/ca, dok je analognom provedbom programa u partnerskim državama obuhvaćeno 2.537 učenika/ca. Također, finaliziran je priručnik *bE-SAFE edukacijski preventivni program za učenike/ce* namijenjen jačanju kapaciteta u redovnom školskom obrazovanju i nakon kraja formalne provedbe projekta.

c) Sastanci s ovlaštenim predstavnicima/ama lokalnih, nacionalnih i europskih institucija: Pravobraniteljica je u cilju zagovaranja zakonodavnih promjena i podizanja svijesti donositelja/ica odluka tijekom izvještajne godine održala ukupno 6 aktivnosti (sastanaka i javnih izlaganja) s relevantnim tijelima i dionicima na lokalnoj i regionalnoj razini te 3 ključna događanja i procesa savjetovanja s nadležnim tijelima na nacionalnoj razini. Dodatno, na europskoj i međunarodnoj razini realizirane su 4 značajne aktivnosti, dok je usporedno s tim Pravobraniteljica nadgledala provedbu 6 događaja u sklopu kojih su partnerske institucije zagovarale snažniji institucionalni odgovor na problematiku kibernetičkog nasilja.

1.2. EU-projekt „TEAMWORK#2: COMBAT SEXUAL HARASSMENT IN THE WORKPLACE VOL_2“

Izvještajna 2025. bila je završna faza provedbe ovog multinacionalnog projekta, u kojem je Pravobraniteljica kao ključna podržavateljska institucija usmjerila aktivnosti na trajnu održivost projektnih rezultata. Taj je cilj prvenstveno osiguran integracijom posebnog obrasca za pritužbe¹⁴ na službenim mrežnim stranicama Pravobraniteljice, gdje je uspostavljen i informativni kutak za

¹² Implementacija ovog projekta vrijednog 2.194.983,02 eura započela je u siječnju 2023. Temeljem amandmana kojeg je u izvještajnoj godini Pravobraniteljica ishodila od Europske komisije, trajanje provedbe s 36 povećano je na 48 mjeseci.

¹³ Hrvatska: Institut za društvena istraživanja Zagreb i dvije organizacije civilnog društva (CESI – Centar za edukaciju, savjetovanje i istraživanje i Domine – organizacija za promicanje ženskih prava); Portugal: državno tijelo CIG (Comissão para a Cidadania e a Igualdade de Género) i organizacija civilnog društva PpDM (Plataforma Portuguesa Para os Direitos Das Mulheres); Španjolska: organizacija civilnog društva Lem España (Lobby Europeo de Mujeres España).

¹⁴ <https://www.prs.hr/contact2/form>

poslodavce/ke¹⁵. U cilju daljnje diseminacije rezultata i edukativnih materijala, 5 e-modula o suzbijanju spolnog uznemiravanja distribuirano je prema 20 županijskih, 63 gradska i 35 općinskih povjerenstava za ravnopravnost spolova, s ciljem daljnje primjene u lokalnoj zajednici. Ovakav cjelokupni angažman dobio je i priznanje Agencije EU-a za temeljna prava (FRA) u godišnjem izvještaju navedene institucije. Uz to, provedene su značajne aktivnosti javnog zagovaranja u vidu jednog međunarodnog i jednog nacionalnog događaja, a Pravobraniteljica je o ovoj tematici govorila i na dva stručna skupa na lokalnoj razini.

III. ANALIZA PO PODRUČJIMA

1

ZAPOŠLJAVANJE I RAD

1.1. Zaposlenost i radna aktivnost

Podaci o radno sposobnom stanovništvu u prva tri kvartala 2025. upućuju na daljnji blagi rast ukupnog broja radno sposobnih stanovnika, koji u prosjeku iznosi 3,3 milijuna. Udio žena iznosi 51,4% (oko 1,7 milijuna), dok udio muškaraca iznosi 48,6% (oko 1,6 milijuna). Analize podataka Državnog zavoda za statistiku upućuju na pozitivne trendove u vidu povećanja porasta broja zaposlenih uz zadržavanje udjela pojedinog spola u strukturi zaposlenih (53% muškaraca i 47% žena), što upućuje na rodno uravnoteženo povećanje broja zaposlenih. Na istu okolnost upućuju i podaci o broju osoba u evidenciji registrirane nezaposlenosti u 2025. koji se smanjio za 14% u odnosu na 2024. S obzirom na veći udio žena u strukturi nezaposlenih osoba, osobito je značajna okolnost da se broj žena u evidenciji registrirane nezaposlenosti znatno općenito smanjio te da je njihov udio u ukupnom broju osoba u evidenciji registrirane nezaposlenosti smanjen za 3% u odnosu u 2024. Regionalna dimenzija ima dodatno važnu ulogu pa je pozitivna okolnost da je u i županijama na istoku Hrvatske došlo do smanjenja broja osoba u evidenciji registrirane nezaposlenosti. Pored navedenog, podaci Eurostat-a ukazuju na daljnje smanjenje prekarnog rada u Hrvatskoj, kao i na blago smanjenje udjela žena u ukupnom broju zaposlenih na određeno vrijeme.

1.2. Rodno uvjetovana segregacija tržišta rada

Analiza privremenih podataka DZS-a o broju i strukturi zaposlenih u pravnim osobama po djelatnostima pokazuje da su područja s izraženim udjelom žena i dalje djelatnost zdravstvene zaštite i socijalne skrbi (78,1%) te financijska djelatnost i djelatnost osiguranja (68,3%). S druge strane, poljoprivredu, šumarstvo i ribarstvo te tehničke djelatnosti obilježava dominantan udio muškaraca.

S obzirom na okolnost da u kolovozu 2026. započinje primjena većine odredaba Akta o umjetnoj inteligenciji, važno je ukazati na zabrinjavajuće stručne procjene o učincima uvođenja umjetne inteligencije i automatizacije u poslovne procese koji, po svemu sudeći, neće biti rodno neutralni. Stoga je potrebno pripremiti sustavni odgovor na negativne učinke na tržištu rada uslijed uvođenja umjetne inteligencije u poslovne procese i automatizacije radnih zadataka.

¹⁵ <https://prs.hr/cms/post/1299>

Po pitanju vertikalne segregacije, u izvještajnom razdoblju bilježi se minimalno povećanje (0,2%) udjela žena u upravama te povećanje udjela žena u nadzornim odborima navedenih društava za gotovo 4% . Tako je prema podacima HANFA-e udio žena u upravama dioničkih društava čije su dionice odnosno korporativne obveznice bile uvrštene na uređeno tržište Zagrebačke burze iznosio 20,5%, dok je udio žena u nadzornim odborima navedenih društava iznosio 27,6%.

Tijekom 2025. Pravobraniteljica je zaprimila informacije o udjelu žena i muškaraca u organima uvrštenih trgovačkih društava od 14 trgovačkih društava. Temeljem analize navedenih informacija, sukladno čl.272.v st.2. Zakona o trgovačkim društvima, Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova je objavila popis od svega 8 trgovačkih društava čijim dionicama se trguje na uređenom tržištu, a koja ispunjavaju barem jedan od kriterija uravnotežene zastupljenosti žena i muškaraca u nadzornom odnosno upravnom odboru iz članka 272.s Zakona o trgovačkim društvima. Navedeno ukazuje na potrebu poduzimanja dodatnih napora u cilju sistematiziranja podataka o obveznicima te osvještavanja društava o obvezama vezanim uz uspostavu rodne ravnoteže u trgovačkim društvima, međutim, Pravobraniteljica se pritom suočava s nedostatnim ljudskim kapacitetima s obzirom da za implementaciju Direktive 2022/2381 u sustavu nije zaposlena niti jedna osoba.

1.3. Jaz u plaćama i mirovinama

Rodni jaz u prosječnim bruto plaćama zaposlenih u pravnim osobama u Republici Hrvatskoj smanjio se za daljnjih 0,2% te sada iznosi 3,7%¹⁶. Značajno je da se rodni jaz u plaćama smanjuje i u nekim djelatnostima s ukorijenjenim visokim jazom u plaćama koji je posljedica vertikalne segregacije, poput financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja te obrazovanja, međutim, u određenim djelatnostima rodni jaz je i dalje izrazito visok i relativno nepromijenjen, poput djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi koja je s 23,3% djelatnost s najvećim rodnim jazom u plaćama.

Za istaknuti je da je u tijeku proces transponiranja *Direktive (EU) 2023/970 Europskog parlamenta i Vijeća o jačanju primjene načela jednakih plaća muškaraca i žena za jednak rad ili rad jednake vrijednosti putem transparentnosti plaća i mehanizama izvršenja*. Pravobraniteljica je članica Radne skupine za izradu Nacrta zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu koji je glavni propis kroz koji će se Direktiva transponirati.

Uz vidljiv određeni napredak u poboljšanju položaja žena u području zapošljavanja i rada, ipak najviše pažnje i sve više zabrinutosti izaziva sve teži ekonomski položaj umirovljenika/ca. Premda je rodni jaz u mirovinama zadržan na 17%, analize upućuju da korekcije primanja po osnovi mirovina nisu ni približno u korelaciji s ogromnim porastom troškova života uslijed kojeg se prag rizika od siromaštva za jednočlano kućanstvo u 2024., povećao na 7.407 eura na godinu. Razlika između prosječne mirovine žena od 506 eura i praga rizika od siromaštva preračunatog na mjesečni iznos od 617 eura povećala se s 44 eura na 111 eura. Prosječna mirovina muškaraca je na mjesečnoj razini 7 eura niža od praga siromaštva. Podaci DZS iz 2024., ukazuju da je 40,1% žena i 32,7% muškaraca u dobi od 65 i više godina u riziku od siromaštva. Temeljem ranijih analiza, Pravobraniteljica je u prethodnim izvješćima već davala preporuku za poduzimanje mjera ekonomskog jačanja položaja umirovljenika/ca u cilju smanjenja rizika od siromaštva i smanjenja rodnog jaza u mirovinama. Najnoviji podaci pokazuju da su

¹⁶ Prema podacima Eurostat-a o procjeni razlike u prosječnim bruto satnicama između muškaraca i žena, rodni jaz iznosi 6,6%,

umirovljenici, a osobito umirovljenice posebna ranjiva skupina kojoj je nužno hitno posvetiti mjere poboljšanja ekonomskog položaja.

1.4. Samozapošljavanje i poduzetništvo žena

Konačni podaci DZS-a o aktivnom stanovništvu za 2024., ukazuju da je udio žena u ukupnom broju zaposlenih u obrtu i samostalnim djelatnostima bio 42,3%. Podaci za prva tri kvartala 2025. ukazuju na povećanje udjela žena na 45,8%. Podaci iz Obrtnog registra pokazuju da u strukturi vlasništva (135.448 vlasnika) svih aktivnih obrta muškarci čine 62,9%, dok žene čine 37,1%. Promatrajući podatke o novoupisanim obrtima u 2025., vidljivo da se povećava udio žena u vlasničkoj strukturi (40,3%) u odnosu na prosjek svih aktivnih obrta, a područja djelatnosti u kojima se novi obrti otvaraju uglavnom odražavaju opisane trendove vezane uz ukupno aktivne obrte. Što se tiče slobodnih profesija, prema podacima DZS-a u Hrvatskoj je u siječnju 2026., bilo zaposleno 17.240 u toj kategoriji aktivnosti, od čega **35%** (6.029) čine žene.

1.5. Spolno uznemiravanje

Prema dostavljenoj statistici MUP-a, ove godine bilježimo blagi pad broja prijavljenih slučajeva za kazneno djelo Spolno uznemiravanje (94) u odnosu na 2024. (103). **Međutim, ipak bilježimo određen rast broja osuđujućih presuda u usporedbi s prethodnim godinama.** Pravobraniteljica je tijekom izvještajnog razdoblja zaprimila ukupno **622 pritužbe** (549 - 2024.) temeljem svih diskriminacijskih osnova iz Zakona o ravnopravnosti spolova, od čega je iz područja rada i zapošljavanja bilo **137 pritužbi** (124 - 2024.). Od navedenih 137 pritužbi, **36 su se odnosile na spolno uznemiravanje (26%)** (36 - 2024.). Od navedenih 36 pritužbi, **u 5 pritužbi (14%) došlo je do povreda Zakona o ravnopravnosti spolova s obilježjima kaznenih djela** te je Pravobraniteljica podnijela prijavu državnom odvjetništvu (9 kaznenih prijava je podneseno 2024.).

Građani/ke se i dalje Pravobraniteljici najčešće pritužuju na neučinkovitu zaštitu od strane poslodavaca, odnosno povjerenika/ca za zaštitu dostojanstva radnika/ca kod prijave za spolno uznemiravanje. U većini slučajeva i dalje nastavljamo svjedočiti tzv. „zamjenama teza“, pa su tako povjerenici/ce uglavnom skloni štititi poslodavca, dok nerijetko kolegice i kolege iz radne okoline staju na stranu počinitelja, smatrajući da su žrtve, a ne počinitelji, zapravo ti/te koje stvaraju „probleme“.

Pravobraniteljica je u svom radu utvrdila kako interni pravni propisi poslodavaca najčešće nemaju odredbe koje bi propisivale na koji način se postupa s osobama koje su pod istragom zbog sumnje u počinjenje kaznenih djela na radu ili u vezi s radom. Interna pravna arhitektura poslodavaca uglavnom propušta regulirati suspenzije radnika i radnica u takvim slučajevima. U slučajevima kada se propisuju sankcije suspenzije djelatnika one se mahom vezuju uz pravomoćne presude ili, u najboljem slučaju, pravomoćnost optužnice. Stoga nisu nažalost neuobičajene situacije da počinitelji dolaze na posao bez obzira na kazneni postupak koji je u tijeku protiv njih zbog kaznenih djela koja su počinili na radu ili u vezi s radom, dok žrtve u takvim situacijama najčešće završavaju na dugotrajnim bolovanjima.

1.6. Rodiljne i roditeljske potpore

Roditeljski dopust koristilo je **4,52% očeva** što predstavlja najveći postotak u razdoblju od 2020. do danas te **povećanje** u odnosu na 2024., kada je taj udio bio 3,77%. Također, došlo je do **porasta od 56,7% u korištenju neprenosivog dijela roditeljskog dopusta**, pri čemu je udio muškaraca kao korisnika navedenog prava i nadalje preko 97%. **Očinski dopust** koristilo je ukupno 19.597 korisnika odnosno njih 3.553 više nego u 2024., što predstavlja **povećanje od 22,14%**. Pritom su **očevi u znatno većoj mjeri (i to 8,5 puta više) koristili očinski dopust, nego što je to slučaj kod roditeljskog dopusta**

(2.269 očeva u 2025.). Navedeni pozitivni trendovi svakako se mogu dovesti u korelaciju sa činjenicom kako je došlo do izmjena i dopuna ZRRP-a (2025.) koje su usmjerene na povećanje materijalnih prava odnosno unaprjeđenje prava svih skupina korisnika/ica iz sustava roditeljskih i roditeljskih potpora.

1.7. Demografska politika

U RH je prema raspoloživim podacima DZS-a za 2024., rođeno ukupno 32.204 djece odnosno, od toga 32.069 živorođene djece, čime se samo pokazuje trend smanjena broja rođenih koji sve više pada iz godine u godinu, iako se i broj umrlih smanjuje. Ono na što je također važno ukazati je da RH već godinama ima negativan prirodni prirast odnosno da ima više umrlih nego živorođenih. Nadalje, prosječna starost prvorodilja u RH kontinuirano raste te danas u prosjeku žene prvi put rađaju u 29 godini. Nadalje, nastavlja se kontinuirano starenje stanovništva u 2024. Naime, prosječna starost ukupnog stanovništva RH iznosila je 44,5 godine (muškarci 42,8 godina, žene 46,2 godina), što ga svrstava među najstarije nacije Europe. Sve su ovo podaci koji ukazuju na to da je potrebno što brže djelovati te promptno poduzeti određene demografske mjere u cilju rješavanja gore navedenih problema.

2

RODNO UTEMELJENO NASILJE

Izvršajnu godinu karakterizira **jedan od najvećih skokova u broju slučajeva ubojstava žena od strane intimnih partnera još od 2016. godine**. Nažalost, društvena klima nije se promijenila te i dalje pogoduje svim oblicima nasilničkog ponašanja. Kao što smo i prošle godine izvijestili, povećane brojke ubojstava žena ne mogu biti promatrane izolirano od društvenih trendova koji generiraju nasilničke obrasce u društvu. Stoga predlagane promjene i preporuke Pravobraniteljice smjeraju reformi cjelokupnog sustava borbe protiv rodno utemeljenog nasilja i to promjenom društvenog fokusa s otklanjanja isključivo posljedica nasilja kroz kažnjavanje i osude, na paralelno ustrojavanje mehanizama za učinkovito otklanjanje samih uzroka nasilja, primarno kroz ranu prevenciju te kroz obrazovanje i edukaciju koji ciljaju otklanjanju uzroka nasilničkih obrazaca ponašanja u društvu.

2.1. Nasilje u obitelji

Pravobraniteljica je pratila i analizirala velik broj slučajeva nasilja u obitelji i drugih oblika rodno utemeljenog nasilja dok je putem promatračkog tijela *Femicid Watch*, u suradnji s drugim resornim tijelima analizirala pojedinačna ubojstva žena. Analizirali su se svi dostupni podaci radi uočavanja ključnih propusta nadležnih tijela pretežito kod ranijih intervencija policije zbog nasilja u obitelji, a prije samih ubojstava. Cilj je bio identificirati slabe karike u sustavu zaštite i obrasce ponašanja zbog kojih prevencija nije bila učinkovita i dati preporuke za unaprjeđenje sustava prevencije nasilja.

2.1.1. Prekršajna djela nasilja u obitelji

Prema **Zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji**, a sukladno dostavljenim službenim podacima Ministarstva unutarnjih poslova (MUP; razdoblje 1.1.-31.12.2025.), zbog prekršaja počinjenog nasiljem u obitelji je **prijavljeno 6.139 osoba (što je za 11,65% manje nego u 2024., kada je prijavljeno bilo 6.949 osoba)**. Od toga je 4.693 bilo prijavljenih počinitelja muškog spola (76,4% ili 625 manje prijavljenih muškaraca nego 2024.) i 1.446 ženskog spola (23,5% ili 185 manje prijavljenih žena nego u 2024.). Kada navedene brojke evidentiranih počinitelja kompariramo s podacima Ministarstva pravosuđa, uprave i digitalne transformacije (MPUDT) o **ukupnom broju okrivljenih osoba**, proizlazi da je MPUDT kroz svoje sustave praćenja evidentirao ukupno 5.200 okrivljenih osoba prema čl.10. Zakona o zaštiti od nasilja u

obitelji (ZZNO) odnosno 4.188 muškaraca i 1.012 žena. MUP ističe kako je počinjenjem prekršaja nasilja u obitelji, zbog kojih su počinitelji/ce bili/e prekršajno prijavljeni, **ukupno bilo oštećeno 6.663 osobe, što je za 12,58% manje u odnosu na isto razdoblje 2024., kada je bilo oštećeno 7.622 osoba.** Prikazane brojke evidentiranih slučajeva prekršaja nasilja u obitelji i dalje ukazuju na **nastavak trenda kontinuiranog pada broja slučajeva obiteljskog nasilja u sferi prekršajnog prava i to sada već u razdoblju dužem od deset godina.**

2.1.2. Kaznena djela nasilja u obitelji/među bliskim osobama

Prema službenim podacima MUP-a, **počinjeno je ukupno 8.907 kaznenih djela na štetu članova obitelji i bliskih osoba što predstavlja pad od 260 kaznenih djela ili 2.83% u odnosu na 2024.** (9.167 kaznenih djela). Navedenim kaznenim djelima **ukupno je stradalo 9.084 žrtava, što je 305 žrtava manje nego u 2024.,** kada je zabilježeno 9.389 žrtava. Od ukupnog broja stradalih žrtava, **7.095 žrtava su bile žene ili 78%** (odnosno 207 žrtava žena manje nego u 2024., kada ih je bilo 7.302), dok je **muškaraca žrtava bilo 1.989 ili 22%** (odnosno 98 žrtava muškaraca manje nego u 2024. kada ih je bilo 2.087). Što se tiče kaznenog djela iz čl.179.a Kaznenog zakona „*Nasilje u obitelji*“, policija je **evidentirala 2.600 slučajeva ovog kaznenog djela, što je 1 kazneno djelo manje nego u 2024.** U ukupnom broju evidentiranih kaznenih djela iz čl.179.a Kaznenog zakona **žena žrtava je 86%, a muškaraca 14%.** Iz dostavljenih podataka MUP-a i MPUDT-a proizlazi da na godišnjoj razini pravosuđe i dalje uspijeva pokrenuti postupke za svega **oko 1/8 evidentiranih kaznenih djela među bliskim osobama (1.127) dok od broja pokrenutih postupaka, oko 2/3 predmeta uspijeva i pravomoćno završiti (816).** No, ponovo napominjemo kako ovdje svakako treba u obzir uzeti činjenicu da MUP kaznena djela evidentira trenutno, odnosno odmah nakon što se ona dogode, dok pravosuđe, odnosno sudovi ista procesuiraju u dužem vremenskom razdoblju.

2.1.3. Femicid

Prema podacima MUP-a, zabilježeno je **ukupno 39 ubojstava (37 ubojstava u istom razdoblju 2024.), od čega je 18 počinjeno na štetu osoba ženskog spola (isto koliko je zabilježeno i u 2024.). Međutim, za razliku od 2024., ove godine je svih 18 žena ubijeno od strane bliskih osoba (2024. je 12 žena bilo ubijeno među bliskim osobama). Od navedenog broja, 2025. godine je ukupno 12 ženskih osoba ubijeno od strane intimnih partnera (5 u istom razdoblju 2024.).** Od preostalih 6 ubojstava među bliskim osobama, 1 žena je ubijena od strane svoje kćerke, 2 ženske djece je ubijeno od strane svojih majki, 2 žene od strane svojih sinova i 1 od strane osobe koju je angažirao bivši intimni partner. **Prema policijskim evidencijama, od ukupno 18 ubijenih žena, 10 ubojstava se vode pod čl.111.a „Teško ubojstvo ženske osobe“.**¹⁷ Prema navedenim podacima, **vidljivo je da je došlo do skoka u brojkama ukupnih ubojstava u RH, te također do skoka u broju ubojstava žena među bliskim osobama dok je najveći skok ubojstava žena zabilježen u broju ubojstava koji su počinili njihovi intimni (sadašnji ili bivši) partneri – 12 (2024. – 5).** Prema stajalištu Pravobraniteljice, policija, ali i sva druga nadležna tijela, trebaju primjenjivati posebne kriterije kod procjena rizika od nasilja i femicida, posebice kod provođenja istraga prilikom ranijih prijava rodno utemeljenog, odnosno obiteljskog i partnerskog nasilja. S izrazitom pažnjom potrebno je razmatrati širok spektar zakonskih mjera zaštite žena u takvim odnosima. U konačnici, potrebno je uvijek primjenjivati najstrože mjere i predlagati najstrože kazne za

¹⁷ Policijske evidencije i kaznene kvalifikacije ne moraju biti prihvaćene od strane DORH-a i sudova tako da će se konačna bilanca broja femicida, odnosno broja terećenja i presuda po članku 111.a („*Teško ubojstvo ženske osobe*“) znati tek nakon pravomoćno završenih sudskih postupaka.

počinitelje kako bi se ovakve tragedije kad god je to moguće svele na minimum, odnosno u potpunosti izbjegle, a poruka o politici nulte tolerancije na ovu vrstu nasilja jasno odjeknula u javnosti.

2.1.4. Trendovi

Uočeni trendovi glede rodno utemeljenog i obiteljskog nasilja odstupali su u određenoj mjeri od prethodnih razdoblja jer po prvi put unutar desetogodišnjeg razdoblja svjedočimo padu brojeva evidentiranih kaznenih djela među bliskim osobama. No, je li riječ o novom, pozitivnom trendu moći ćemo govoriti tek kroz nekoliko godina kada će se pokazati jesu li preventivne i represijske mjere, koje se poduzimaju u borbi protiv rodno utemeljenog nasilja, doista preokrenule negativan trend rasta broja kaznenih djela među bliskim osobama ili se radi o izoliranom jednogodišnjem odstupanju.

2.1.5. Psihosocijalni tretman počinitelja nasilničkih djela

Prema podacima MPUDT-a, na izdržavanju kazne zatvora uz koju je pojedinom zatvoreniku/ci izrečena sigurnosna mjera obveznog psihosocijalnog tretmana bilo je ukupno **156 zatvorenika (147 zatvorenika i 9 zatvorenica)**. Tijekom izvještajnog razdoblja izvršena je ukupno 31 sigurnosna mjera obveznog psihosocijalnog tretmana (prema 30 zatvorenika i prema 1 zatvorenici) što predstavlja 20% od ukupno izrečenih mjera. Prema istim podacima, ukupan broj osoba koje su bile **upućene provoditeljima zaštitne mjere obveznog psihosocijalnog tretmana** sukladno **Zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji (ZZNO)** bio je **208 (2024. – 162), od kojih je 163 (2024. – 115) osoba tretman i završilo (od čega su 32 osobe bile žene ili 20%, a ostali muškarci)**.

2.1.6. Postupanje policije, pravosuđa i drugih nadležnih tijela prema žrtvama nasilja u obitelji, te primjeri dobre prakse

U izvještajnom razdoblju nastavljamo pratiti postupanje policije u području učinkovitog i pravodobnog sprječavanja i suzbijanja nasilja u obitelji i nasilja među bliskim osobama, posebice u smislu ranog prepoznavanja rizika od femicida u fazi ranijih intervencija policije kod nasilja u obitelji. Naime, Pravobraniteljica je tijekom izvještajnog razdoblja evidentirala kako policija u pojedinim slučajevima femicida nije pravodobno prepoznala rizične situacije kod ranijeg nasilja u obitelji, odnosno propustila je pravilno evaluirati rizična ponašanja počinitelja te inicirati suradnju s drugim nadležnim tijelima kako bi se u sinergiji više dionika poduzele temeljitije i oštrije mjere prevencije, odnosno zaštite žrtve te progona i kažnjavanja počinitelja. I dalje se u određenom broju predmeta nasilja u obitelji događalo da bi nakon nekoliko dojava o nasilju i intervencija policije po istima, događaji ostali procesuirani nepovezano, nasilje ne bi bilo kontekstualizirano niti kronološki sagledavano, a u pojedinim slučajevima ponovno smo bilježili dvostruka uhićenja i terećenja žrtve i počinitelja za nasilje. Ipak, **postoje i primjeri dobre prakse u radu policije i drugih tijela**. Pa je tako **policija u svim slučajevima rodno utemeljenog i obiteljskog nasilja nastavila koristiti *Obrazac rizičnih faktora za ponavljanje nasilničkog ponašanja***, koji sukladno uputi Glavnog ravnatelja policije svi policijski službenici/ce primjenjuju od 1.11.2022., uz obvezu dostavljanja ispunjenog obrasca nadležnom pravosudnom tijelu – prekršajnom sudu/odjelu ili državnom odvjetništvu kao prilog optužnom prijedlogu, odnosno kaznenoj prijavi. Nadalje, kao **pozitivan primjer navodimo i činjenicu da je MUP uz podršku Promatračkog tijela *Femicid Watch*, proveo i predstavio *Istraživanje o ubojstvima žena 2016. – 2024***. **Pozitivan primjer** suzbijanja femicida bilježimo i dalje **u radu pojedinih područnih ureda Hrvatskog zavoda za socijalni rad** koji proaktivno djeluju u prevenciji femicida.

2.1.7. Postupanje Hrvatskog zavoda za socijalni rad prema žrtvama nasilja u obitelji

Iako se većina aktivnosti u ovom području, kao i tijekom ranijih razdoblja, odnosila na važnost rodno senzibilnog pristupa nasilju nad ženama i nasilju u obitelji, određene aktivnosti su bile usmjerene i na muškarce kao žrtve nasilja u obitelji, kao i na značaj rada s dječacima i mladićima u prevenciji rodno uvjetovanog nasilja. Zaprimiteljne pritužbe odnosile su se uglavnom na tretman žrtava nasilja u obitelji od strane nadležnih područnih ureda HZSR-a, dok se u pojedinim slučajevima radilo i o tajnosti osobnih podataka žrtava koje borave u sigurnoj kući kao i o nemogućnosti zapošljavanja u vrtiću (na radnom mjestu odgojitelja/ice) osoba kojima je izrečena mjera za zaštitu dobrobiti djeteta (a koje odredbe Zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju su (početkom 2026.) izmijenjene sukladno preporuci Pravobraniteljice). I tijekom ovog izvještajnog razdoblja nastavila se načelno dobra praksa HZSR-a vezano uz dosljednu primjenu odredbi *Protokola o postupanju u slučaju nasilja u obitelji*, i uvažavanja odluka Pravobraniteljice, kao i dobra suradnja s resornim MROSP-om dok uočeni propusti u postupanju HZSR-a i nadalje predstavljaju (kao i tijekom ranijih godina) **pojedinačne i izdvojene slučajeve**, a nikako uobičajeni standard u postupanju sa žrtvama.

2.1.8. Provedba Nacionalne strategije zaštite od nasilja u obitelji

Vlada RH je, na prijedlog MROSP-a kao stručnog nositelja izrade, (23.12.2025.) donijela *Nacionalni plan zaštite od nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, za razdoblje do 2029. godine* i pripadajući *Akcijski plan za provedbu Nacionalnog plana zaštite od nasilja nad ženama i nasilja u obitelji za razdoblje do kraja 2026. godine*. Stoga je Pravobraniteljica nastavila svoju višegodišnju praksu praćenja i analiziranja provedbe Nacionalne strategije zaštite od nasilja u obitelji za razdoblje od 2017. do 2022., posebice vezano uz mjere usmjerene na financiranje skloništa za žrtve nasilja u obitelji te na stambeno zbrinjavanje djece i odraslih osoba žrtava nasilja u obitelji, a koje mjere su sadržajno zadržane i u novom Akcijskom planu. Tijekom izvještajnog razdoblja MPUGDI je stambeno zbrinuo 20 korisnica (1 više nego u 2024.), a posebno pozitivan pomak u ovom području svakako predstavljaju posljednje izmjene i dopune Zakona o stambenom zbrinjavanju na potpomognutim područjima kojima se šire mogućnosti za stambeno zbrinjavanje na veći broj korisnica (ukidanje potvrde o ukupnom dohotku i primitku te omogućavanje stambenog zbrinjavanja pravomoćnom i nepravomoćnom sudskom presudom), što je **u skladu s ranijim preporukama Pravobraniteljice**. U odnosu na Grad Zagreb, kroz socijalnu uslugu organiziranog stanovanja, u 2025. smještaj je pružen za tri žene žrtve nasilja i troje djece dok je stambeno zbrinuto davanjem gradskog stana u najam ukupno 5 obitelji žrtava obiteljskog nasilja (jednako kao i u 2024.). Tijekom 2025., u RH je na području svih županija djelovalo ukupno 26 skloništa za žrtve nasilja s ukupnim kapacitetom 409 raspoloživih mjesta.

2.2. Silovanje

U ovom izvještajnom razdoblju došlo je do daljnjeg porasta od 19,6% u ukupnom broju kaznenih djela silovanja (sa 259 u 2024., na 310 u 2025.), te je broj evidentiranih kaznenih djela silovanja u 2025., **najveći u zadnjih deset godina** (razdoblje 2016.-2025.). Silovanje je u 57,7% slučajeva bilo počinjeno među bliskim osobama, i to najčešće između bračnih drugova (40%). Pritom su sve žrtve silovanja počinjenog među bliskim osobama bile ženskog spola, a što dodatno ukazuje na nužnost primjene **rodno senzibilnog pristupa** ovoj problematici.

3

RODITELJSKA SKRB

U ovom izvještajnom razdoblju (2025.) gotovo je izjednačen broj ukupno zaprimljenih pritužbi vezanih za područje roditeljske skrbi kao i u 2024. Pravobraniteljica je zaprimila ukupno 72 pritužbe iz područja roditeljske skrbi što je gotovo jednako kao i u prošlom izvještajnom razdoblju (2024.) kada je bila 71 zaprimljena pritužba. Pravobraniteljica naglašava kako je navedeni trend, ranije smanjenja, a sada stagnacije pritužbi iz ovog područja svakako zanimljivo pratiti kako bi se eventualno došlo do zaključka što je uzrok navedenome - bolja educiranost društva, proaktivniji, senzibilniji i kvalitetniji rad područnih ureda Hrvatskog zavoda za socijalni rad ili nešto posve drugo. Od ukupno zaprimljenih pritužbi, Pravobraniteljica je tek u njih 4 (5,6%) utvrdila postojanje diskriminacije, dok je u ostatku pritužbi utvrđeno da nema diskriminacije ili ista nije niti utvrđivana obzirom da su se neke pritužbe odnosile na pitanja koja su vezana za dobrobit djeteta, navodnu štetnost jednog roditelja u odnosu na dijete, kao i na nezadovoljstvo sudskim postupcima i odlukama. Sve navedeno ukazuje na nastavak načelno dobre prakse područnih ureda Hrvatskog zavoda za socijalni rad u ovom području.

4

LGBTIQ OSOBE

4.1. Diskriminacija temeljem spolne orijentacije

Izvještajno razdoblje je ponovno obilježeno izostankom odgovarajućih mjera na strateškoj razini vezanim uz zaštitu i promicanje ljudskih prava te na suzbijanje diskriminacije. Iako je Vlada RH donijela akcijske planove za provedbu *Nacionalnog plana zaštite i promicanja ljudskih prava i suzbijanja diskriminacije za razdoblje do 2027. godine*, isti se dotiču zaštite LGBTIQ osoba tek u fragmentima i na način da ih se tek spominje kao jednu od ranjivih skupina. Pritom, osobito zabrinjava okolnost da je srednjoročno vanjsko vrednovanje navedenog Nacionalnog plana pokazalo da oko pola svih aktivnosti u akcijskim planovima predstavljaju redovan rad tijela, što znači da ne daju nikakav dodatni doprinos zaštiti ljudskih prava i suzbijanju diskriminacije kroz akcijske planove jer bi se provodile i u slučaju da nema akcijskih planova. Poražavajuća je okolnost da prema rezultatima vanjskog vrednovanja čak 35% mjera iz Akcijskog plana zaštite i promicanja ljudskih prava za 2025., te 44% mjera iz Akcijskog plana suzbijanja diskriminacije, nije provedeno.

S druge strane, Europska komisija je usvojila novu *Strategiju ravnopravnosti LGBTIQ+ osoba za razdoblje 2026. - 2030.*, u okviru koje poziva sve države članice da do 2027., usvoje nacionalne akcijske planove o ravnopravnosti LGBTIQ+ osoba, u skladu sa smjernicama za strategije i akcijske planove za poboljšanje ravnopravnosti LGBTIQ osoba, kako bi se potaknule mjere za uspostavu ravnopravnosti LGBTIQ+ osoba na nacionalnoj razini, a istu preporuku sadrži i Izvješće Vijeća Europe o implementaciji Preporuke CM/Rec(2010)5 o mjerama za borbu protiv diskriminacije po osnovi spolne orijentacije i rodnog identiteta.

Pravobraniteljica je u ovom izvještajnom razdoblju koristila niz prigoda da ukaže na porast negativne retorike protiv LGBTIQ osoba, osobito u medijima, koja često dovodi do nasilja, uznemiravanja i njihove stigmatizacije. Nažalost, pojedini primjeri iz prakse pokazuju da procesuiranje prekršaja

uznemiravanja počinjenog u medijskom prostoru, unatoč dostatnom pravnom okviru uspostavljenom u više zakona, u praksi nije na adekvatnoj razini te ne pruža pravovremenu i odgovarajuću zaštitu LGBTIQ osoba od uznemiravanja.

Analizirane pravomoćne presude za kaznena djela javnog poticanja na nasilje i mržnju jasno ukazuju na vezu između opisanog stvaranja neprijateljskog, ponižavajućeg i uvredljivog okruženja i počinjenih kaznenih djela koja se u praksi čine kroz najprimitivnije pozivanje na ubijanje i druge oblike nasilje prema LGBTIQ osobama, a kojima takvo okruženje pogoduje.

U odnosu na kaznena djela motivirana mržnjom po osnovi spolnog opredjeljenja, MUP je izvijestio o 4 kaznena djela prijetnje, 3 kaznena djela nasilja u obitelji, 1 kazneno djelo teške tjelesne ozljede, 1 kazneno djelo tjelesne ozljede, 1 kazneno djelo nasilničkog ponašanja i 8 kaznenih djela javnog poticanja na nasilje i mržnju, što ukupno čini 18 kaznenih djela. Kaznena djela po osnovu rodnog identiteta u ovom izvještajnom razdoblju nisu zabilježena od strane policije. U odnosu na 2024., ukupan broj kaznenih djela počinjenih zbog mržnje prema LGBTIQ osobama smanjen je za 31%. Sustav cjelovitog prikupljanja, obrade i objave podataka o zločinima iz mržnje, kakav je zamišljen *Protokolom o postupanju u slučajevima zločina iz mržnje* i dalje je nepouzdan i nepravovremen, na što je Pravobraniteljica već upozoravala u nekoliko izvješća o radu uzastopce.

4.2. Diskriminacija temeljem rodnog identiteta

Prema statistici koju je Pravobraniteljici dostavilo Ministarstvo zdravstva, Nacionalno zdravstveno vijeće (NZV) je u razdoblju od 2015. – 2025., **zaprimilo 266 zahtjeva za izdavanjem mišljenja o promjeni spola ili odabira života u drugom rodnom identitetu** (229 do 2024.), od čega je ukupno pozitivno riješeno 252 zahtjeva (95%), 1 osoba je odustala od svog zahtjeva (0,4%), dok je 13 zahtjeva još u postupku rješavanja ili ih podnositelji/ice zahtjeva nisu kompletirali/le (5%). **U 2025., NZV je zaprimilo dakle 37 novih zahtjeva.** Iz dostavljenih podataka Ministarstva zdravstva proizlazi da su svi do sada riješeni zahtjevi ujedno dobili i pozitivno mišljenje NZV-a o promjeni spola ili odabiru života u drugom rodnom identitetu što predstavlja ohrabrujuću praksu. Kada gledamo spolnu tranziciju iz ugla odabira željenog spola, odnosno života u drugom rodnom identitetu, uočavamo da je svake godine skoro duplo više podnesenih i odobrenih zahtjeva za život u muškom rodnom identitetu nego za život u ženskom rodnom identitetu s izuzetkom 2017. i 2024., kada je evidentirano više zahtjeva za život u ženskom rodnom identitetu.

I dalje je glavni neriješeni problem transrodnih osoba u području pružanja zdravstvenih usluga i zdravstvene skrbi. Također, postoji nedostatak sustavne izobrazbe kao i kampanja senzibiliziranja javnosti za ravnopravno prihvaćanje transrodnih osoba u društvu, dok se u obrazovnom sustavu premalo pažnje posvećuje učenju o ljudskoj različitosti i pogubnosti diskriminacije.

Pravobraniteljica preporuča ustrojavanje učinkovitog zdravstvenog sustava skrbi i tretmana transrodnih osoba sukladno *Preporuci CM/Rec(2010)5 Odbora ministara/ministrica državama članicama o mjerama za suzbijanje diskriminacije na osnovu seksualne orijentacije ili rodnog identiteta*¹⁸, odlukama Europskog suda za ljudska prava i ostalim međunarodnim obvezama i standardima zaštite, na način da je isti usmjeren brzom i efikasnom rješavanju problema pojedinaca/ki koji podnose zahtjeve za

¹⁸ U točki 35. Preporuke navodi se: “Države članice dužne su poduzeti sve potrebne mjere kako bi transrodnim osobama osigurale učinkovit pristup prikladnim uslugama za promjenu spola, uključujući psihološke, endokrinološke i operacijske usluge na području transrodne zdravstvene zaštite, bez da ih se izlaže nepotrebnim zahtjevima...”

promjenom spola, odnosno rodnog identiteta, kako bi se zaštitilo njihovo dostojanstvo i ljudska prava sukladno međunarodnim obvezama i standardu zaštite te primjenu najnovije verzije Međunarodne klasifikacije bolesti ili MKB-11 (usvojena na 72. zasjedanju Svjetske zdravstvene skupštine 2019.)

5

OBRAZOVANJE

Pravobraniteljica je sudjelovala u brojnim događanjima u vezi s pitanjima ravnopravnosti u području obrazovanja, nastojeći pružiti podršku svim inicijativama usmjerenima na unaprjeđivanje integracije načela ravnopravnosti spolova na različitim obrazovnim razinama. Održavala je predavanja i edukacije, davala izjave i intervjue te sudjelovala u nizu drugih događanja. Postupala je po pojedinačnim pritužbama na različita pitanja ravnopravnosti spolova, uključujući rodne stereotipe. Iskorjenjivanje rodni stereotipa o ograničavajućim i unaprijed predodređenim rodnim ulogama za učenice i učenike dugotrajan je proces na kojem je potrebno kontinuirano i ustrajno raditi, s obzirom da je obrazovanje, kao važan pokretač društvenih promjena, najvažnije područje u kojem je to potrebno provoditi. Jedno od obrazovnih područja u kojem je na tome potrebno posebno ustrajati i provesti najbržim mogućim tempom je STEM područje. Pritom je potrebno raditi na osvještavanju o potrebi poticanja značajnijeg uključivanja žena u obrazovna područja poput STEM-a u kojima su bile tradicionalno osjetno podzastupljen spol i suzbijanja predrasuda o posebnim mjerama kao generatorima obrnute diskriminacije. Empirijski podaci o neodgovornom spolnom ponašanju i niskoj razini znanja mladih o spolnosti ukazuju na potrebu sustavnog pristupa uvođenju cjelovitog spolnog odgoja i obrazovanja i jačanja integracije odgojno-obrazovnih sadržaja koji se odnose na ravnopravnost spolova i ljudska prava.

6

MEDIJI

Mediji imaju ključnu ulogu u oblikovanju društvenih vrijednosti i percepcije rodni uloga te predstavljaju važan kanal za promicanje ravnopravnosti spolova, ali i potencijalni prostor reprodukcije stereotipa i diskriminatornih obrazaca. Analiza pritužbi i medijskih sadržaja u izvještajnom razdoblju pokazuje da su u pojedinim segmentima vidljivi određeni pozitivni pomaci, međutim i dalje su prisutni stereotipni prikazi žena i muškaraca, objektivizacija ženskog tijela, senzacionalističko izvještavanje o nasilju te problematično izvještavanje o LGBTIQ osobama. U tom kontekstu važnu ulogu imaju strukovna tijela, regulatorne institucije te javni medijski servis, ali i kontinuirana edukacija novinara/ki i urednika/ica o odgovornom izvještavanju o osjetljivim društvenim temama.

Veliki izazov predstavlja digitalno okruženje i širenje diskriminatornih, seksističkih i stigmatizirajućih sadržaja putem društvenih mreža, koje dodatno pojačava učinak takvih poruka u javnom prostoru. Razvoj novih tehnologija, uključujući umjetnu inteligenciju i generiranje manipuliranih sadržaja, dodatno naglašava potrebu za odgovornim i etičkim pristupom u medijskom izvještavanju te jačanjem mehanizama zaštite od digitalnog nasilja. Posebnu pozornost potrebno je posvetiti sigurnosti novinarki, budući da koordinirane kampanje uznemiravanja i zastrašivanja mogu odvrćati novinarke od izvještavanja o društveno važnim temama. Pravobraniteljica u okviru svoje nadležnosti nastavlja pratiti

medijsko područje, reagirati na diskriminatorne prakse te surađivati s nadležnim institucijama, regulatornim tijelima i strukovnim organizacijama s ciljem jačanja odgovornog i etičkog medijskog izvještavanja.

7

POLITIČKA PARTICIPACIJA

Izvještajnu godinu obilježila je provedba lokalnih izbora. Iz rodne perspektive trendovi su vrlo slični kao na prethodnim izborima: među kandidatima/kinjama je bilo 43% žena, dok je u sva predstavnička i izvršna tijela JLP(R)S izabrano 30% žena, od čega najmanje na izvršne čelne pozicije županica (14%), gradonačelnica (15%) i općinskih načelnica (14%). Navedeni postotak od 30% predstavlja nastavak blagog uzlaznog trenda od oko 3% povećanja zastupljenosti žena u odnosu na prethodne lokalne izbore, počevši od 2017. (2021.: 27% žena, 2017: 24% žena). Na značajnom broju kandidacijskih lista predlagatelji nisu vodili računa o načelu ravnopravnosti spolova (16% lista bez kvote), što se u pravilu odnosi na osjetnu podzastupljenost žena. Najizraženija podzastupljenost prisutna je u vrhu lista: najmanje žena ima na prva tri mjesta na listama, od čega najmanje na prvom mjestu (19%). Ovo su bili šesti lokalni izbori od donošenja prvog ZRS-a, a treći od početka primjene prekršajnih sankcija za predlagatelje kandidacijskih lista koji ne poštuju načelo ravnopravnosti spolova, pa je stoga ostvareni napredak ispod očekivanja. Pored statističkih pokazatelja koji ne ukazuju na tako skorašnje postizanje ravnopravnosti spolova u području političke participacije u RH, negativne pokazatelje predstavljaju novi problemi u vidu rodnih dezinformacija i mizoginij sadržaja generiranih umjetnom inteligencijom distribuiranih putem digitalnih platformi, kao i slučajevi seksizma koji asociraju na vremena za koja se činilo da su stvar prošlosti, međutim očigledno nisu (izjava „žene su srozale nivo u Hrvatskom saboru do neprepoznatljivosti“). Stanje je potrebno kontinuirano i pažljivo analizirati zbog objektivnog rizika od stagnacije ili čak regresije. Podaci iz istraživanja Europske komisije *Posebni Eurobarometar 545: Rodni stereotipi* pokazali su zanimljive rezultate za RH.

8

RIZICI VIŠESTRUKI DISKRIMINACIJE

8.1. Žene u ruralnim područjima

Na temelju ažuriranih podataka i provedene statističke analize položaja žena u ruralnim područjima, evidentna je podzastupljenost žena poljoprivrednica u odnosu na ukupan broj poljoprivrednika u RH. U odnosu na prošlo izvještajno razdoblje kada je bilo ukupno 161.227 upisanih poljoprivrednika/ca, a od njih 29% poljoprivrednica, u 2025., očigledan je blagi pad udjela poljoprivrednica, ali i ukupnog broja poljoprivrednika/ca pa je tako zabilježeno 28% poljoprivrednica. Premda žene iz ruralnih područja imaju važnu ulogu u poljoprivrednoj proizvodnji, razvoju seoskih područja te ekonomskom opstanku svojih obitelji, nažalost, još uvijek su izložene različitim oblicima diskriminacije. Otežan im je pristup obrazovnim, zdravstvenim i kulturnim uslugama, izrazito je naglašena problematika socijalne isključenosti, osobito žena starije životne dobi, kao i nedostupnosti odgovarajuće infrastrukture prilagođene potrebama žena. U smislu iznesenog, država i jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave trebaju zajedničkim snagama raditi na većoj vidljivosti žena u ruralnim područjima.

8.2. Žene s invaliditetom

I u ovom izvještajnom razdoblju važno je istaknuti kako su žene s invaliditetom u riziku od višestruke diskriminacije, a što utječe na sve aspekte njihova života. Rodni stereotipi i predrasude isprepleteni sa predrasudama spram osoba s invaliditetom, posebice u pogledu njihovih znanja i vještina, mogu dugoročno utjecati na smanjene mogućnosti ekonomske neovisnosti žena s invaliditetom, kao i nemogućnost ostvarivanja samostalnog života. Politike zapošljavanja osoba s invaliditetom stoga moraju biti rodno osjetljive kako bi muškarci i žene imali jednake šanse na tržištu rada, a uz nužnost daljnjeg povećanja uključivanja osoba s invaliditetom u svijet rada radi stjecanja ekonomske neovisnosti. Također, važno je obratiti pozornost i na žene s invaliditetom iznad 65 godina kao posebno ranjive skupine osoba te razraditi mehanizme edukacije i zaštite za tu kategoriju.

8.3. Pripadnice nacionalnih manjina

Pravobraniteljica je sudjelovala u brojnim aktivnostima, uključujući događanja organizirana povodom Međunarodnog dana žena i Svjetskog dana Roma i Romkinja. Pokrenut je proces izrade *Akcijskog plana za provedbu Nacionalnog plana za uključivanje Roma za razdoblje od 2021. – 2027., za 2026. – 2027.*, a Pravobraniteljica je uključena kao članica radne skupine. Iz Izvješća o provođenju Akcijskog plana za 2024. godinu razvidne su aktivnosti kojima se pridonosi prevenciji i suzbijanju nasilja, uključujući rodno utemeljeno nasilje: projekti MUP-a „Imam izbor“, „Lily“ i „Zajedno protiv govora mržnje“. Romkinje predstavljaju skupinu koja je najviše marginalizirana, isključena i ugrožena u hrvatskom društvu, izložena povećanom riziku od višestruke diskriminacije temeljem spola, etničke pripadnosti, socijalnog podrijetla i društvenog položaja, odnosno ekonomskog statusa. Nacionalni strateški dokumenti predstavljaju temeljno sredstvo za realizaciju identificiranih ciljeva usmjerenih na unaprjeđenje položaja pripadnika romske nacionalne manjine, uključujući Romkinje.

8.4. Žene u riziku od siromaštva

U 2023., stopa rizika od siromaštva za žene koje čine jednočlano kućanstvo iznosila je 56,5%, potom je iznosila 57,5% u 2024., da bi u izvještajnoj godini stopa porasla na 58,8%. Osobe starije od 65 godina koje čine jednočlano kućanstvo su statistički prikazane kao kategorija s najvećom stopom rizika od siromaštva (64,4%), međutim, premda statistički podaci nisu dostupni, sasvim je izvjesno da u toj kategoriji postoji rodni jaz te da su žene u dobi od 65 i više godina, a koje čine jednočlano kućanstvo, u apsolutno najvećem riziku od siromaštva. Okolnost da prema popisu stanovništva iz 2021., tu skupinu čini preko 144.000 žena, zahtijeva poseban pristup. Podaci HZMO¹⁹ (prosinac 2025.) ukazuju da je oko 280.000 umirovljenika primalo najniže mirovine (bez međunarodnih ugovora) koje su u prosjeku iznosile 450 eura, što je čak 40% ispod najnovijeg praga rizika od siromaštva za jednočlano kućanstvo koji na godišnjoj razini iznosi 9.034 eura. Posebno se napominje da je udio žena u kategoriji umirovljenika koji primaju najnižu mirovinu oko 69%.

8.5. Prostitucija

Tijekom izvještajnog razdoblja procesuirana su ukupno 132 počinitelja/ice prekršaja odavanja prostituciji iz čl.12. ZPJRM (od čega 100 žena), a što predstavlja pad od 25,84% u odnosu na 2024. (kada je bilo procesuirano 178 počinitelja/ica) pri čemu žene (posebice mlađe životne dobi) i nadalje dominiraju među počiniteljima/cama ovog prekršaja. U odnosu na kazneno djelo prostitucije (čl.157.

¹⁹<https://www.mirovinsko.hr/UserDocsImages/statistika/statisticke-informacije/2025/12/Statisticke-informacije-HZMO-a-12-2025-sijecanj-2026.pdf?vel=13405640>

KZ-a), došlo je do pada broja prijavljenih kaznenih djela od 54% (sa 74 prijavljena kaznena djela u 2024., na 34 u 2025.), a čime se nastavio trend pada započeti u 2024. Također, ranije započeti trend pada nastavio se i kod broja oštećenih osoba (sa 81 u 2024., na 40 u 2025., što predstavlja pad od 50,6%) pri čemu su gotovo sve oštećene osobe (kao i tijekom ranijih izvještajnih razdoblja) bile žene najčešće mlađe životne dobi. Imajući u vidu kako je prostitucija jedan od oblika eksploatacije i diskriminacije žena, Pravobraniteljica se kontinuirano **zalaže za švedski model kriminalizacije kupaca** usluga, te dekriminalizacije osoba u prostituciji odnosno osoba koje pružaju spolne usluge, a radi čega je potrebno što prije donijeti novi zakon.

8.6. Žrtve trgovanja ljudima

Tijekom 2025., identificirano je ukupno 27 žrtava trgovanja ljudima (od čega njih 20 ženskog spola, što je udio od 74%) pri čemu je najviše žrtava bilo u dobnim skupinama do 40. godine života (udio od 81%). Pritom su muškarci žrtve trgovanja ljudima bili najčešće eksploatirani uspostavom ropstva/njemu sličnog odnosa dok su žene, kao i tijekom ranijih izvještajnih razdoblja, bile najčešće spolno eksploatirane (62% svih žrtava ženskog spola) pri čemu niti jedan muškarac (kao ni ranijih godina) nije bio spolno eksploatiran, što ukazuje na **rodnu dimenziju ove problematike**.

8.7. Žene ovisnice

Pravobraniteljica kontinuirano ukazuje na važnost dosljedne provedbe svih mjera iz *Akcijskog plana djelovanja na području ovisnosti za razdoblje do 2026. godine*, a u kojem su uvažene primjedbe usmjerene na *prepoznavanje i uvažavanje rodne dimenzije i specifičnosti ovisnosti kod žena*. Omjer muškaraca i žena liječenih zbog ovisnosti o psihoaktivnim tvarima iznosio je 4,7:1 u 2024. (udio žena od 17,6%), a prema roditeljskom statusu, više je bilo žena majki (2024. – 53,3%). Imajući u vidu izloženost žena ovisnica svim oblicima nasilja, od izuzetne važnosti je kontinuirano poduzimati mjere u cilju osiguravanja svih uvjeta za *smještaj takvih žrtava u postojeće sigurne kuće*. Tijekom 2025., 17 žena žrtava obiteljskog nasilja, koje su ujedno i ovisnice, boravilo je u skloništim/domovima za žrtve obiteljskog nasilja, što je slično kao i u 2024., ali osjetno više nego prethodnih godina (u 2024. – 18 žena, u 2023. – 11 žena, u 2022.- 9 žena).

9

REPRODUKTIVNO ZDRAVLJE

Izvještajna godina potvrdila je rasprostranjenost prepreka u pristupu različitim aspektima prava na reproduktivno zdravlje. Posebno zabrinjavaju pokazatelji o tretmanu roditelja u rodilištima, uključujući visoku stopu primjene postupka epiziotomije, značajne razlike među zdravstvenim ustanovama u primjeni induciranih poroda i carskih rezova te nedostupnost sredstava za bolove, odnosno niska stopa primjene epiduralne analgezije i spinalne anestezije pri carskom rezu u dijelu zdravstvenih ustanova. Potrebno je inzistirati na nultoj stopi tolerancije na sve oblike ginekološkog i opstetričkog (porodničarskog) nasilja. Pozitivan pokazatelj predstavlja blago ublažavanje problema s nedostatkom ginekoloških timova; u 2025. nedostajalo ih je 17,0%, dok je u 2024. nedostajalo 18,2% timova. Pravobraniteljica je postupala po različitim pritužbama, uključujući pritužbe na dostupnost ginekološke skrbi u vezi s radom portala *e-Građani*. Zanimljiv slučaj predstavlja unaprjeđenje dostupnosti menstrualnih potrepština u prostorima zračnih luka, gdje su zračne luke u pravilu afirmativno reagirale na preporuku Pravobraniteljice. Temama menstruacije i menopauze posvećuje se sve više pažnje, kako u međunarodnim, tako i u nacionalnim okvirima, u prvom redu u odnosu na uvjete rada i pristup

uslugama. Kao i uvijek, u Izvješće su uvršteni ključni detalji iz novih dokumenta i istraživanja, koji daju pregled stanja i aktualnih izazova u području reproduktivnog zdravlja. Kao što Pravobraniteljica kontinuirano ističe, inzistiranje na optimalnom stupnju kvalitete zdravstvene skrbi za trudnice i roditelje, posebno u pogledu uvjeta u rodilištima, trebao bi se smatrati nacionalnim strateškim prioritetom.

10

SPORT

Izvještajnu godinu obilježio je povećani broj pritužbi na status ženskog sporta u Hrvatskoj, od kojih se većina tiče najpopularnijeg sporta – nogometa. Primjetno je da je konstruktivno-kritički pristup statusu ravnopravnosti spolova u sportu sve naglašeniji, čemu pridonose stručna zajednica i mediji. Slično kao i prijašnjih godina, pritužbe se općenito odnose na nezadovoljstvo sportašica osiguranim uvjetima za treniranje i natjecanje, osjetnu podzastupljenost ili pak potpunu nezastupljenost u medijskom izvještavanju o sportu, izražavanje seksističke percepcije o ženskom sportu te nesenzibiliziranost i neosvijestjenost sportskih organizacija ili klubova o realnom statusu ženskog sporta uvjetovanog povijesnim odrednicama i potrebi poticanja njegovog razvoja radi prevladavanja ukorijenjenih destimulirajućih utjecaja. Ono što je Pravobraniteljica posebno zamijetila u izvještajnom razdoblju je prisutnost seksističkog načina izvještavanja o ženskom sportu u medijima, u kojima je umjesto rezultata i postignuća sportašica naglasak na njihovom fizičkom izgledu i ljepoti, uz uvriježeno grafičko oblikovanje sa po mogućnosti naglašeno seksualiziranim fotografijama. Navedena praksa potencirana je činjenicom što u sportskim redakcijama većinu novinarskog kolektiva i dalje u pravilu čine muškarci, što se poglavito odnosi na odgovorne uredničke i upravljačke pozicije. Poticanje većeg uključivanja žena u sport na svim razinama trebao bi biti strateški prioritet na nacionalnoj razini.

11

RAVNOPRAVNOST SPOLOVA I TRAŽITELJI/CE MEĐUNARODNE I PRIVREMENE ZAŠTITE

U skladu s trendom iz prošlog izvještajnog razdoblja, i u ovom izvještajnom razdoblju, bilježimo smanjenje izraženih namjera za međunarodnu zaštitu i to za 44,24% u odnosu na 2024. Što se tiče udjela žena u odnosu na muškarce koji su zatražili međunarodnu zaštitu, u ovom izvještajnom razdoblju kao i u prošlom, u većini prevladavaju muškarci (75% muškaraca i 25% žena). U 2025., za razliku od 2024., imali smo samo 1 supsidijarnu zaštitu i to za jednu mušku osobu. Važno je istaknuti i kako je azil odobren za ukupno 24 osobe od kojih 17 muškaraca (71%) i 7 žena (29%), što je smanjenje od 66,19% u odnosu na odobrene azile iz 2024. Pri tendenciji jačanja nadzora državnih granica i učinkovitog suzbijanja neregularnih migracija, a što je i obveza RH kao članice EU te sada i zemlje koja pripada *schengenskom* području, potrebno je voditi brigu o nesmetanom i sigurnom pristupu sustavu azila, posebno najranjivijim skupinama žena.

PROVEDBA NACIONALNOG AKCIJSKOG PLANA PROVEDBE REZOLUCIJE VIJEĆA SIGURNOSTI UN-A 1325 (2000) – O ŽENAMA, MIRU I SIGURNOSTI I SRODNIH REZOLUCIJA

Izvršajno razdoblje u ovom području obilježilo je *donošenje NAP-a III za razdoblje od 2025. do 2029. godine* koji, na nacionalnoj razini, težište stavlja na jačanje interesa i unaprjeđenje sposobnosti uključenih tijela i ostalih dionika, ali i šire hrvatske javnosti, za primjenu sveobuhvatnog i rodno osjetljivog pristupa sigurnosti. Iz MVEP-a navode kako je, zbog zastoja u rotacijama veleposlanika i konzula u diplomatsko-konzularnim predstavništvima, zabilježena stagnacija broja žena veleposlanica u inozemstvu. Žene i dalje prevladavaju na rukovodećim položajima sa 63,5% te i dalje u većini vode ustrojstvene jedinice u čijoj su nadležnosti pitanja međunarodnog mira i sigurnosti. U MUP-u su žene činile udio od 33,9% u strukturi zaposlenika oba spola, što je porast u odnosu na 2024. (31%). Žene čine udio od 15,4% od ukupnog broja policijskih službenika/ica na rukovodećim radnim mjestima dok istodobno čine udio od 54,4% od ukupnog broja rukovodećih državnih službenika/ica. U Oružanim snagama RH (OS RH) je 27 generala, od čega jedna žena general-bojnica. Među visokim časnicima razine brigadira bilo je 11,4% žena, a što je nastavak kontinuiranog uzlaznog trenda iz prethodnih godina koji je zabilježen i kod udjela žena na zapovjednim i voditeljskim dužnostima (13,4% u 2025.).

MEHANIZMI ZA PROVEDBU ZAKONA O RAVNOPRAVNOSTI SPOLOVA

Analiza rada povjerenstava za ravnopravnost spolova na regionalnoj (područnoj razini) **pokazuje neujednačenu razinu institucionalne stabilnosti, financijske podrške i operativne aktivnosti**. Prekidi mandata povezani s održavanjem lokalnih izbora, različite prakse imenovanja te različiti pristupi planiranju financijskih sredstava utječu na kontinuitet i vidljivost rada dijela povjerenstava. **Primjeri dobre prakse** od strane aktivnih povjerenstava **potvrđuju važnost ovih tijela** u promicanju ravnopravnosti spolova te predstavljaju poticaj županijama u kojima povjerenstva nisu operativno zaživjela. Uočeni podaci upućuju na potrebu pravodobnog imenovanja povjerenstava, osiguravanja stabilnih proračunskih sredstava te jačanja njihove operativne i koordinacijske uloge u provedbi ZRS-a.

Što se tiče **organizacije koordinacije županijskih povjerenstava**, kao jedne od zadaća URS-a, u izvršajnom razdoblju ista nije održana te se **preporuča proaktivnija uloga** u koordiniranju i osnaživanju povjerenstava kroz redovite godišnje konferencije. Kada je u pitanju *Akcijski plan za provedbu Nacionalnog plana za ravnopravnost spolova za razdoblje do 2027. godine*, **URS je izradio Nacrt prijedloga** navedenog Akcijskog plana te poduzima daljnje aktivnosti dovršetka izrade konačnog Nacrta.

Pravobraniteljica je dostavila svim nositeljima izrade lokalnih proračuna „proračunsku inicijativu“ s ukupno 576 preporuka i prijedloga koje pozivaju izvršnu vlast tijela JLP(R)S da se prijedlozi lokalnih proračuna, usklađivanje financijskih planova njegovih korisnika, kao i rasprava o njegovu prijedlogu uz ostale zakonske uvjete gdje god je to moguće, provede i u odnosu na ocjenu i vrednovanje učinka odluke o proračunu na položaj žena i muškaraca, radi postizanja stvarne ravnopravnosti žena i muškaraca.

ZAKONI I PROPISI – INICIJATIVE PRAVOBRANITELJICE

U okviru svog djelokruga praćenja zakona i propisa, Pravobraniteljica je pratila proces izrade i donošenja zakona, propisa i javnih politika te je iz aspekta ravnopravnosti spolova dala 49 mišljenja i/ili prijedloge izmjenjena i dopuna u 24 predmeta od ukupno otvorenog 61 predmeta.

Kao posebno važne zakone, propise i strateške dokumente kod kojih se Pravobraniteljica uključila u proces javnog savjetovanja ističemo: Nacrt prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o roditeljskim i roditeljskim potporama s konačnim prijedlogom zakona, Prijedlog zakona o pravnim osobama u vlasništvu Republike Hrvatske, Nacrt pravilnika o elementima koji se odnose na podobnost i prikladnost za posvojenje, sadržaju stručnog mišljenja o podobnosti i prikladnosti za posvojenje, metodama utvrđivanja podobnosti i prikladnosti, sadržaju izvješća o djetetu, vođenju registra o potencijalnim posvojiteljima te načinu vođenju registra o posvojenjima, Prijedlog Programa kompenzacijske mjere potpore depopuliranim područjima za 2025. godinu, Nacrt prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju, Nacrt prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obrani, Akcijski plan razvoja kulture i medija za razdoblje od 2025. – 2027. godine, Nacrt Akcijskog plana za implementaciju sustava zaštite mentalnog zdravlja u zajednici do 2027. godine, Nacrt prijedloga Zakona o mirovinskom osiguranju, Prijedlog Socijalnog plana za klimatsku politiku Republike Hrvatske za razdoblje 2026. – 2032., Nacrt prijedloga zakona o regionalnom razvoju Republike Hrvatske, Prijedlog akcijskog plana za provedbu plana upravljanja migracijama i azilom Republike Hrvatske, Prijedlog plana upravljanja migracijama i azilom Republike Hrvatske za razdoblje do 2030. godine.

Pravobraniteljica ističe kako je aktivno sudjelovala i u javnim savjetovanjima za propise u kojima je zamijećeno kako tekst istih nije pisan rodno osjetljivim jezikom te ne sadrže odredbe o korištenju pojmova s rodnim značenjem, a što je u suprotnosti s čl.43. Zakona o ravnopravnosti spolova, kao organskim zakonom, čl.18. Zakona o sustavu državne uprave te čl.13. Jedinostvenih metodološko-nomotehničkih pravila za izradu akata koje donosi Hrvatski sabor. Nastavno na navedeno, Pravobraniteljica je za sve takve propise predložila da se njihov tekst uskladi s navedenim aktima na način da se unese odredba *Izrazi koji se koriste u ovome propisu, a imaju rodno značenje odnose se jednako na muški i ženski rod.* Pravobraniteljica navedeno smatra izrazito važnim iz razloga što ravnopravnost spolova, kao jedna od najviših vrednota ustavnopravnog poretka RH, treba biti implementirana u sve aspekte života, pa tako i u propise i zakone.

Također je značajno istaknuti kako je Pravobraniteljica članica brojnih radnih skupina usmjerenih na unaprjeđenje zakonodavnog okvira zaštite od nasilja nad ženama te analize i prijedloga mogućih izmjena zakona.

IV. FINANCIJSKO POSLOVANJE

Financijski plan za 2025., iznosio je ukupno 1.381.356,00 eura, izvršenje 1.019.949,23 eura ili 73,84%. Plan i izvršenje se odnose na sljedeće aktivnosti:

A735000 - Zaštita i promicanje ravnopravnosti spolova, **K735001** - Opremanje uredskog prostora i **K735002** – Informatizacija, na izvoru 11 – Opći prihodi i primici - sredstva su namijenjena za redovnu aktivnost Ureda Pravobraniteljice, plan je iznosio **629.705,00 eura**, izvršenje 579.121,39 eura ili 91,97%.

K735006 – CERV 2022 DAPHNE 101096462 BE SAFE Podizanje svijesti o rodno uvjetovanom kibernetičkom nasilju nad djevojčicama i ženama te stvaranje sigurnijeg online okruženja, na izvoru 51 – Pomoći EU plan je iznosio **626.745,00 eura**, izvršenje 440.827,84 eura ili 79,68%; na izvoru 559 – Ostale refundacije iz pomoći EU plan je iznosio 124.906,00 eura koja nisu trošena.²⁰

Izvršenjem uplate od Europske komisije dana (**19.9.2025.**) u iznosu od **197.548,47 eura u državni proračun za 2025., uneseno je 31,4% financijskih sredstava u odnosu na osigurana sredstva Pravobraniteljici iz izvora 11 Opći prihodi i primici** namijenjenih za redovan rad institucije Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova.

K735007 – Panel mladih povjerenika za zaštitu ravnopravnosti - mladi za ravnopravnost, podaci se odnose na sredstva financiranja na izvoru 51 – Pomoći EU, plan je iznosio **5.360,00 eura**, izvršenje 5.359,93 eura ili 100%.

V. ZAKLJUČNO RAZMATRANJE

Izvješće o radu Pravobraniteljice za 2025., čini presjek godišnjeg rada institucije i slučajeva, ukazuje na pojedine trendove vezano za diskriminaciju i to na temelju: spola, bračnog i obiteljskog statusa, majčinstva, spolne orijentacije i rodnog identiteta, kao i višestruke diskriminacije, te u područjima: rada, zapošljavanja i socijalne sigurnosti, obitelji (uključujući obiteljsko nasilje), obrazovanja, političke participacije, medija, i sporta.

Nastavljen je proaktivni rad Pravobraniteljice koja je radila na ukupno 2.264 predmeta, od kojih se 622 (13% više nego u 2024.) pritužbi odnosilo na zaštitu od diskriminacije, dok se većina ostalih odnosila na praćenje primjene ZRS-a, na suradnju na međunarodnoj, nacionalnoj i lokalnoj razini s dionicima zakonodavne i izvršne, predstavnicima drugih institucija i organizacija.

Specifičnost ovog izvještajnog razdoblja je sudjelovanje Pravobraniteljice - kao nositeljice i/ili partnerske organizacije u 3 projekta financiranih sredstvima EU/drugih međunarodnih izvora financiranja i 2 financirana sredstvima Grada Zagreba. Započeta je (2023.) provedba *EU-projekta „Podizanje svijesti o rodno uvjetovanom kibernetičkom nasilju nad djevojčicama i ženama“* čija je nositeljica, te **osigurala uplatu europskih sredstava u korist Državnog proračuna, u iznosu 1.777.936,21 eura.**

²⁰ Europska komisija je odobrila Pravobraniteljici produženje provedbe projekta sa 36 na 48 mjeseci te su određene aktivnosti prolongirane na sljedeće proračunsko razdoblje.

Ukupno gledano kao i ranijih godina, razvrstano po spolu oštećenih osoba, razmatrani slučajevi su se većinom odnosili na - žene (74,1%), razvrstano po osnovi diskriminacije – temeljem spola (83%), temeljem spolne orijentacije i rodnog identiteta (8,1%), obiteljskog i bračnog statusa (5,5%), te po drugim osnovama utvrđenih ZRS-om u udjelima manjim od 2%. Diskriminacija je utvrđena u 22,2% slučajeva.

Prema području diskriminacije ukazuje da se najveći broj pritužbi odnosio na **područje**: socijalne sigurnosti, socijalne skrbi, mirovinskog i zdravstvenog osiguranja (24,4%), zapošljavanja i rada (22%) i uprave (18,3%) što ukupno čini značajni udio od 64,7%, potom na javno informiranje i medije (9,8%), zdravstvenu zaštitu (6,2%), pravosuđe (4,9%) te na ostala područja.

Od 622 analizirana slučaja u 147 (23,6%) slučajeva, Pravobraniteljica je pružala zaštitu građanima/kama koji/e su bili/e izloženi/e fizičkom, psihičkom i drugim oblicima nasilja u obitelji i/ili partnerskim vezama, kao i nasilju u javnom prostoru, od kojih su u 86,4% slučajeva zaštitu tražile žene, u 13,6% slučajeva muškarci.

Pravobraniteljica je na ukupno 1.776 predmeta, uputila 2.226 odluka (980 preporuka, 286 upozorenja i 960 prijedloga). Nadležnom državnim odvjetništvu prijavila je sumnju na počinjenje kaznenog djela u 18 te na prekršajno djelo u 9 slučajeva.

Zadržan je trend **uvažavanja njezinih upozorenja/preporuka/prijedloga na visokih 92,3%** slučajeva (84,6% slučajeva „u potpunosti“ i 7,7 % slučajeva „djelomično“) te 7,7 % slučajeva ne uvažavaju, zbog čega je Pravobraniteljica ponovo postupala ili je od nadležnog tijela zatražila provođenje nadzora.

Postupajući po pritužbama i osobnoj inicijativi, djelovalo se na svim razinama državne uprave i na području svih JLP(R)S, uključujući i druge pravne i fizičke osobe te medije. **Teritorijalno gledano** vidljiv je priličan nesrazmjer vezano za osobe koje su se prituživale s područja cijele RH. Naime, Pravobraniteljici su se prituživale osobe najviše iz Grada Zagreba (43,8%), zatim podjednako s područja Splitsko-dalmatinske i Primorsko-goranske županije (6,3%), iza kojih slijede Zagrebačka županija (6%), Istarska (4,4%) i dr.

Statistika ukazuje da smo niz godina suočeni s najvećim brojem pritužbi žena na diskriminatorno postupanje u svim segmentima društva, što čini konstantu od oko 2/3 svih pritužbi te ukazuje na činjenicu da su žene i dalje društvena skupina koja je suočena s diskriminacijom temeljem spola, majčinstva i obiteljskog statusa u društvenoj, javnoj i privatnoj sferi. Zaprimalo i pritužbe muškaraca i to uglavnom u području roditeljske skrbi, te LGBTIQ osoba u drugim područjima života.

Ovo izvještajno razdoblje obilježava poboljšanje niza statističkih pokazatelja DZS-a vezanih uz **tržište rada**. S obzirom na veći udio žena u strukturi nezaposlenih osoba, osobito je značajna okolnost da se udio žena u evidenciji registrirane nezaposlenosti smanjio za 3% u odnosu u 2024. Također, udio žena u upravama dioničkih društava čije su dionice/korporativne obveznice bile uvrštene na uređeno tržište Zagrebačke burze iznosio 20,5% (povećanje 0,2%), dok je udio žena u nadzornim odborima iznosio 27,6% (povećanje 4%). Bilježi se porast žena vlasnica obrta i čine 37,1%, dok su vlasnice trgovačkih društava u 21%. Rodni jaz u prosječnim bruto plaćama zaposlenih u pravnim osobama smanjio se za daljnjih 0,2% te sada iznosi 3,7%.

Prema pritužbama građanki, **životna dob i majčinstvo** i nadalje ostaju glavne prepreke rodne diskriminacije žena na tržištu rada. **Zaštitu trudnica** s ugovorom o radu na određeno vrijeme potrebno je dodatno pojačati.

U odnosu na pitanje **vertikalne segregacije**, najvažniji proces u izvještajnom razdoblju je transponiranje *Direktive 2022/2381 Europskog parlamenta i Vijeća o poboljšanju rodne ravnoteže među direktorima uvrštenih trgovačkih društava i o povezanim mjerama*.²¹ RH je pristupila procesu transponiranja Direktive kroz *izmjene i dopune Zakona o trgovačkim društvima*, a Pravobraniteljica je kroz transponiranje preuzela ulogu nadležnog tijela za promicanje, analizu, praćenje i podupiranje rodne ravnoteže u uvrštenim trgovačkim društvima, te je izravno surađivala s MPUĐT na izradi teksta zakonskih izmjena.

U izvještajnoj godini, Pravobraniteljica je proaktivno surađivala i davala mišljenja na izmjene podzakonskih akata vezano za **seksualno uznemiravanje na radnom mjestu**, uspostavila je **Helpdesk** ili poseban obrazac za prijavu seksualnog uznemiravanja na web-stranicama Pravobraniteljice. Iako ovogodišnja statistika upućuje na porast broja presuda kada je u pitanju kazneno djelo Spolno uznemiravanje (20, u odnosu na 7 u 2024.), i dalje postoji nerazmjerno mali broj presuda u odnosu na broj prijavljenih slučajeva (94). Čak i kada počinitelji sami, ponekad i javno, priznaju višestruka počinjenja ovih prijestupa, izvidi i istrage traju predugo, pa redovito izostaje pravovremen i brz progon, presuda te društvena osuda. Zbog toga žrtve i dalje najčešće istupaju anonimno i nemaju povjerenja u institucije. Udio pritužbi vezano za seksualno uznemiravanje čini 26% u udjelu pritužbi iz područja rada i zapošljavanja. U većini slučajeva i dalje nastavljammo svjedočiti tzv. 'zamjenama teza', pa su tako povjerenici/ce uglavnom skloni štititi poslodavca, dok nerijetko kolege/ice iz radne okoline staju na stranu počinitelja, smatrajući da su žrtve, a ne počinitelji, zapravo ti/te koje stvaraju „probleme“.

U području **obiteljskih odnosa i roditeljske skrbi**, stranke su, kao i ranije, pretežito izražavale nezadovoljstvo – komunikacijom s HZSR, mišljenjem HZSR o tome s kojim roditeljem dijete treba stanovati te o načinu i vremenu ostvarivanja osobnih kontakata djeteta s roditeljem s kojim ne živi, nepoštivanjem odluka o roditeljskoj skrbi, neplaćanjem ili iznosom uzdržavanja, neriješenim imovinsko-pravnim odnosima, tretmanom u sudskom postupku i sl. Interesantno je primijetiti da se iz godine u godinu smanjuje broj zaprimljenih pritužbi s područja roditeljske skrbi. Je li uzrok tome bolja educiranost društva, proaktivniji, senzibilniji i kvalitetniji rad područnih ureda HZSR ili nešto posve drugo, ostaje tek za pratiti i analizirati kroz naredne periode.

U RH, udio očeva koji koriste **roditeljski dopust** čini **4,5%** i predstavlja **povećanje** u odnosu na 3,7% (2024.), dok je situacija ipak bolja kada je u pitanju **očinski dopust**, koristilo ukupno 19.597 očeva (3.553 više nego u 2024.)²², što predstavlja povećanje od 22,14%. **Neprenosivi dio roditeljskog dopusta** je koristilo ukupno 17.850 korisnika/ica, od čega 17.609 muškaraca što čini porast od čak 56,7%.

Kao i prošle godine, ističemo posebno važnost obrazovanja o ravnopravnosti spolova na svim društvenim razinama te sveobuhvatne i kontinuirane edukacije stručnog osoblja, što bi predstavljao učinkovit oblik rane prevencije **rodno uvjetovanog nasilja**. Prema podacima MUP-a, gledajući statistiku **femicida**, došlo je do skoka u brojkama ukupnih ubojstava u RH, te također do skoka u broju ubojstava žena među bliskim osobama dok je najveći skok ubojstava žena zabilježen u broju ubojstava koji su počinili njihovi intimni (sadašnji/bivši) partneri – 12 (5-2024.). U ovom izvještajnom razdoblju

²¹ Do 28.12.2024., bilo je potrebno donijeti i objaviti zakone i druge propise koji su potrebni radi usklađivanja s ovom Direktivom 2022/2381.

²² (2024.) očinski dopust koristilo je ukupno 16.044 korisnika.

došlo je do daljnjeg porasta od 19,6% u ukupnom broju kaznenih djela silovanja (sa 259 u 2024., na 310 u 2025.), te je broj evidentiranih kaznenih djela silovanja u najveći u zadnjih deset godina, te je u 57,7% počinjena na štetu članova/ica obitelji i poznatih osoba. I kazneno djelo tzv. Osvetničke pornografije se pretežito događa među bliskim osobama i žrtve su najčešće žene. Svjedočimo nastavku trenda kontinuiranog pada broja slučajeva obiteljskog nasilja u sferi prekršajnog prava i to u razdoblju dužem od deset godina, 11,6% manje nego u 2024. S druge strane, unatoč dugogodišnjem rastu kaznenih djela počinjenih na štetu članova obitelji i bliskih osoba, ukupno 8.907 navedenih kaznenih djela počinjeno u 2025., bilježimo pad od 260 kaznenih djela u odnosu na 2024. ili 2,8% (9.167-2024.). Prevencija i obrazovanje moraju predstavljati glavni temelj borbe protiv rodno utemeljenog nasilja, represija i kažnjavanje trebaju biti nadopuna takvoj politici, a ne okosnica suzbijanja nasilja. Potrebne su nam dodatne strukturalne reforme kako bi preokrenuli negativne trendove. Uz posljedice, moramo se kao društvo aktivnije baviti uzrocima nasilja te ih učinkovito adresirati i otklanjati. Za razliku od represije i kažnjavanja, svi oblici obrazovanja i edukacije, odnosno preventivnog rada, uključujući i dugotrajne terapijske te resocijalizacijske procese s počiniteljima, predstavljaju kvalitetnija i dugoročnija rješenja jer se bave uzrocima.

Vezano za ostvarivanje **prava LGBTIQ osoba**, Pravobraniteljica predlaže da se poduzimaju sustavne i konkretne mjere u cilju suzbijanja netrpeljivosti, diskriminacije i nasilja prema LGBTIQ osobama, osobito u medijskom prostoru i na društvenim mrežama, unaprjeđenja sustava prikupljanja podataka o zločinima iz mržnje, te intenzivirati edukacije stručnih osoba na temu suzbijanja diskriminacije i zločina iz mržnje te senzibiliziranja javnosti za ravnopravno prihvaćanje transrodnih osoba u društvu.

Pravobraniteljica je u izvještajnoj godini sudjelovala u brojnim aktivnostima koje se odnose na promicanje ravnopravnosti spolova u području **obrazovanja**, uključujući provedbu edukacija na različitim obrazovnim razinama i za različite ciljane skupine, od učenika do ravnatelja školskih ustanova. Pritužbe koje je zaprimala tijekom godine i dalje ukazuju na neiskorijenjenost rodni stereotipa u odgojno-obrazovnom sustavu na čijoj prevenciji i suzbijanju je potrebno ustrajno raditi. Negativni empirijski podaci o niskoj razini znanja mladih o spolnosti i neodgovornom spolnom ponašanju ukazuju na potrebu sustavnog pristupa uvođenju cjelovitog spolnog odgoja i obrazovanja.

Seksizam u javnom prostoru i izjavama javnih osoba te komunikaciji putem društvenih mreža, kao i objektivizacija žena i rodni stereotipi u **medijskim sadržajima i oglašavanju** ostaju prisutni, no ohrabruje činjenica da građani/ke reagiraju na takve sadržaje pritužujući se Pravobraniteljici, čime se dugoročno mijenjaju postojeće prakse. Poseban izazov predstavlja digitalno okruženje i širenje diskriminatornih, seksističkih i stigmatizirajućih sadržaja putem društvenih mreža, koje dodatno pojačava učinak takvih poruka u javnom prostoru. Razvoj novih tehnologija, uključujući umjetnu inteligenciju i generiranje manipuliranih sadržaja, dodatno naglašava potrebu za odgovornim i etičkim pristupom u medijskom izvještavanju te za jačanjem mehanizama zaštite od digitalnog nasilja.

Po pitanju **političke participacije žena** u tijelima političkog odlučivanja, RH se nalazi ispod prosjeka EU na svim razinama. Izvještajnu godinu obilježila je provedba lokalnih izbora, u sva predstavnička i izvršna tijela JLP(R)S je izabrano 30% žena. Pored statističkih pokazatelja koji ne ukazuju na tako skorašnje postizanje ravnopravnosti spolova u području političke participacije u RH, negativne pokazatelje predstavljaju novi problemi u vidu rodni dezinformacija i mizoginih sadržaja generiranih umjetnom inteligencijom distribuiranih putem digitalnih platformi.

Izveštajna godina potvrdila je prevalenciju prepreka u pristupu različitim aspektima prava na reproduktivno zdravlje, primjerice tretmani prema roditeljima u rodilištima, pri čemu Pravobraniteljica ističe potrebu za inzistiranjem nulte stope tolerancije na sve oblike ginekološkog i opstetričkog (porodničarskog) nasilja.

Slično kao i prijašnjih godina u području **sporta**, pritužbe se općenito odnose na nezadovoljstvo sportašica osiguranim uvjetima za treniranje i natjecanje, osjetnu podzastupljenost ili pak potpunu nezastupljenost u medijskom izvještavanju o sportu, izražavanje seksističke percepcije o ženskom sportu te nesenzibiliziranost i neosvijestjenost sportskih organizacija ili klubova o realnom statusu ženskog sporta uvjetovanog povijesnim odrednicama i potrebi poticanja njegovog razvoja radi prevladavanja ukorijenjenih destimulirajućih utjecaja. Također, Pravobraniteljica je zamijetila prisutnost seksističkog načina izvještavanja o ženskom sportu u medijima, u kojima je umjesto rezultata i postignuća sportašica naglasak na njihovom fizičkom izgledu i ljepoti, uz uvriježeno grafičko oblikovanje sa po mogućnosti naglašeno seksualiziranim fotografijama.

Pravobraniteljica posebnu pažnju pridaje rješavanju problema posebno osjetljivih društvenih skupina koje su u **riziku višestruke diskriminacije** poput žena u ruralnim područjima, žena s invaliditetom, pripadnica nacionalnih manjina, žrtava seksualnog nasilja u Domovinskom ratu, oštećenica kaznenim djelom prostitucije, ovisnica i žrtva trgovanja ljudima. Značajna pažnja posvećena je i pitanju statusa, prava i obveza tražitelja/ica međunarodne zaštite, azilanata/ica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom.

Tijekom 2025., otvoren je ukupno **61 predmet** vezan za donošenje/izmjene/dopune zakona i drugih propisa, a Pravobraniteljica je iznijela svoja mišljenja i/ili prijedloge izmjena i dopuna raznih propisa (zakona, podzakonskih akata, nacionalnih planova i strategija) u **24 predmeta, na što je upućeno 49 mišljenja i/ili prijedloga**, od čega 10 (20%) mišljenja/prijedloga je prihvaćeno, 3 (6%) su djelomično prihvaćena, 18 (37%) ih je primljeno na znanje i 18 (37%) ih nije prihvaćeno.

U Zagrebu 31. ožujka 2026.

Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova

Višnja Ljubičić, dipl. iur.

Filename: Izvješće PRS SAŽETAK 2025 31.3.2026. BESTIAS.docx
Directory: /Users/igor/Desktop/BESTIAS
 KLIJENTI/pravobraniteljica/IZVJESCA 2025
Template: Normal.dotm
Title:
Subject:
Author: Korisnik
Keywords:
Comments:
Creation Date: 31/03/2026 16:17:00
Change Number: 2
Last Saved On: 31/03/2026 16:17:00
Last Saved By: Igor Jeličić
Total Editing Time: 1 Minute
Last Printed On: 31/03/2026 16:17:00
As of Last Complete Printing
 Number of Pages: 34
 Number of Words: 13.483 (approx.)
 Number of Characters: 83.331 (approx.)